

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТУСА

БАБІЙ ІННА РУСЛАНІВНА

Допускається до захисту:

в. о. завідувача кафедри міжнародних
відносин і зовнішньої політики

д.е.н. доцент

_____ В.В. Лимар

« ____ » _____ 2022р.

**СУБ'ЄКТНІСТЬ МІСТА ЯК АКТОРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
(НА ПРИКЛАДІ ДИПЛОМАТІЇ МІСТА)**

Спеціальність 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії

Кваліфікаційна (бакалаврська) робота

Керівники:

Богінська І.В. доцент кафедри
міжнародних відносин і зовнішньої політики,
к.і.н., доцент

Оцінка: _____ / _____ / _____

(бали за шкалою ЄКТС/за національною шкалою)

Голова ЕК: _____

Вінниця - 2022

АНОТАЦІЯ

Бабій І.Р. Суб'єктність міста як актора міжнародних відносин (на прикладі дипломатії міста). Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Донецький національний університет імені Василя Стуса, Вінниця 2022.

У кваліфікаційній (бакалаврській) роботі досліджено особливості та становлення суб'єктності міста як актора міжнародних відносин через практику дипломатії міста. Концептуалізовано поняття дипломатії міста, досліджено її еволюцію та сучасний стан, зокрема через розвиток м'якої сили міст в процесі міжнародної взаємодії. Встановлено роль міст у вирішенні глобальних проблем, а також можливі проблеми і перспективи на шляху взаємодії міст та держав.

Ключові слова: місто, дипломатія міста, суб'єктність міста, м'яка сила міст, міста в міжнародних відносинах.

64 с., 7 дод., 55джерел.

Бібліограф: 140 найменувань

ABSTRACT

Babii I. The city's subjectivity as an actor in international relations (on the example the city diplomacy) Specialty 291 "international relations, public communications and regional studies". Vasyl' Stus Donetsk National University, Vinnytsia 2022.

The Qualification Bachelor paper clarifies the peculiarities of formation of the city's subjectivity as an actor of international relations through the practice of city diplomacy. The notion of city diplomacy is conceptualized, its evolution and current state are studied, through the development of soft power of cities in the process of international cooperation. The role of cities in solving global problems is determined, as well as possible problems and prospects for the interaction of cities and states.

Keywords: city, city diplomacy, city subjectivity, soft power of cities, cities in international relations.

64p., 7 appendixes, 55 sources.

Bibliography: 140 units.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. МІСТО ЯК СУБ'ЄКТ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ	
1.1. Передумови суб'єктності міста.....	12
1.2. Особливості міст як суб'єктів міжнародних відносин.....	15
1.3. Глобальні міста як особливі актори МВ.....	17
РОЗДІЛ 2. ДИПЛОМАТІЯ МІСТА У РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТНОСТІ МІСТА	
2.1. Концептуалізація поняття дипломатія міста.....	21
2.2. Еволюція форм дипломатії міста.....	24
2.3. Дипломатія міста як різновид м'якої сили.....	26
РОЗДІЛ 3. ВЗАЄМОДІЯ МІСТ ТА ДЕРЖАВ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ	
3.1. Міста у вирішенні глобальних проблем.....	32
3.2. Конфліктний потенціал стосунків влади міста та держави.....	35
3.3. Перспективи і шляхи співпраці міст і держав.....	39
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ.....	47
ДОДАТКИ.....	55

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

C40 – Cities Climate Leadership Group – Група міст лідерів по боротьбі з кліматичними змінами.

CEMR – Council of European Municipalities and Region (Рада Європейських муніципалітетів та регіонів)

CPAFFC (China People's Association for Friendship with Foreign Countries) - Китайську народну асоціацію дружби із іноземними державами

ECC – European Capital of Culture (ЄСК – Європейські столиці культури)

ICORN – International cities of refugee networks – Міжнародна мережа міст захисників біженців

TMN – Transnational Municipal Network (ТММ – Транснаціональні муніципальні мережі міст)

U 20 – Організація міст, країн-членів Великої 20.

UCLG (OMMU) – United cities and local governments (Об'єднані міста та місцеві уряди)

UN Habitat (ООН Хабітат) — Програма ООН по населеним пунктам

URBACT – Urban Development Network Programme (Урбаністична регіональна програма розвитку)

WCCF – World Cities Cultural Forum (Міжнародний форум світових міст)

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я

ЄС – Європейський Союз

КНР – Китайська Народна Республіка

КР – Комітет Регіонів.

МОМ – Міжнародна організація з міграції

ООН – Організація Об'єднаних Націй

ТНК – транснаціональні корпорації

ВСТУП

Актуальність теми дослідження полягає у з'ясуванні ролі міст в міжнародних відносинах, у зв'язку із активізацією їх транскордонної взаємодії та збільшенням впливу міст на процеси глобального розвитку. Вибір міста як предмету дослідження пов'язаний із специфічною, гетерогенною природою суб'єктності міста, яке перебуває на межі між державними та недержавними акторами у сучасній світовій політиці. Міста у формі міст-держав та полісів визнаються одними із найдавніших акторів міжнародних відносин. Проте в процесі історичних трансформацій вони поступилися своїм впливом та самостійністю врядування державам. Що призводить до визнання держав як ключових суб'єктів на світовій арені. Однак впродовж останніх 100 років розвиток міст, формування глобальних міст та їхня політична активність дедалі точніше вказують на прагнення збільшувати свій вплив на процеси прийняття політичних рішень. Водночас фокус уваги на недержавних міжнародних акторах розмиває державоцентричний підхід в аналізі міжнародних відносин, та спонукає до з'ясування ознак суб'єктності міст. Дипломатія міста стає основним інструментом, при аналізі якого можна прослідкувати, в чому ж полягає специфіка міст як акторів міжнародних відносин. Спостерігаємо, що набір прийомів, форм, методів, географія та проблематика дипломатії міста постійно змінюються, а отже саме поняття потребує уточнення. Відповідно й досі існує термінологічна невизначеність в характеристиці міжнародної співпраці міст як «парадипломатії», «дипломатії міста» та ін.

Але це не заважає містам збільшувати географію та рівень власного міжнародного представництва. Зародившись переважно в демократичних державах, дипломатія міста поширилася на інші країни. Це спонукало до виникнення не лише двосторонніх відносин побратимства, але й багатосторонніх мереж міст, завдяки яким міста намагаються лобіювати власні інтереси на рівні державних інституцій. Застосування дипломатії міста як різновиду м'якої сили дозволяє містам збільшувати власну привабливість, а отже отримувати цінні ресурси для розвитку. Крім того, у використанні потужностей міст заради

досягнення власних політичних інтересів зацікавлені не лише міста, а й держави. У зв'язку з цим формуються різні типи взаємодії міст та держав. Дослідження яких стає цінним з точки зору побудови оптимальних та взаємовигідних моделей відносин між представниками локальної та державної влади і визначення можливих конфліктних питань в процесі співіснування.

Мета дослідити еволюцію суб'єктності міст через практику застосування дипломатії міста як різновиду м'якої сили у відносинах міст – держав та міжнародних відносинах загалом.

Завдання:

- встановити передумови формування міст як міжнародних суб'єктів;
- визначити характерні ознаки суб'єктності міста;
- дослідити сучасні особливості концепції глобального міста;
- сформулювати та пояснити доцільність застосування терміну «дипломатія міста» для характеристики практичних проявів міжнародної співпраці міст;
- охарактеризувати форми дипломатії міста;
- встановити основні тенденції розвитку дипломатії міста як м'якої сили;
- з'ясувати роль міст у вирішенні глобальних проблем та викликів;
- розглянути конфліктні чинники у стосунках міст та держав;
- проаналізувати шляхи та перспективи співпраці міст та держав на міжнародній арені;

Об'єктом дослідження є суб'єктність у міжнародних відносинах

Предметом дослідження: дипломатія міста

Ступінь наукового вивчення проблеми. Дослідженню міста в міжнародних відносинах та його дипломатії в контексті обґрунтування суб'єктності локальних центрів присвячена низка тематичних досліджень. Тож наявну дослідницьку літературу можемо поділити на декілька груп.

Першу групу робіт складають дослідження, присвячені визначенню передумов та особливостей суб'єктності міста. С.Кертіс[39] пов'язує виникнення міст як суб'єктів із перемогою ліберальної демократії над комунізмом.

Р.Нейман[92] – із процесами глобалізації, урбанізації й децентралізації. Х.Свіней[118] одним із основних елементів суб'єктності міста визначає змішаний характер суб'єктності, тоді як А.Папіска[95] наголошує на повноваженнях влади міст захищати інтереси його мешканців. С.Гонгадзе[64] доводить, що міста стають акторами міжнародних відносин через усвідомлення власної здатності до такої участі.

До другої групи відносяться дослідження, присвячені концептуалізації глобальних міст й впливу глобальних міст на міжнародні відносини. Перші, роботи, присвячені цій тематиці пов'язують із іменем С. Сассен[106], яка вбачала економічну потужність міст, як основні передумову їх глобальності. Довбиш[4] зазначає, що ця економічна могутність сформувала із глобальних міст сітку економічних і політичних інфраструктурних мереж, які є місцями для прийняття ключових рішень, а не обов'язково носіями дій. Чоле[32], погоджуючись із характеристикою глобальних міст Кертиса, як «особливого вирішення фундаментально нової форми глобального капіталізму...», зауважує, що це звужує увагу лише на одній функції міст й тому вводить для свого дослідження термін «глобалізовані міста».

Третю групу складають дослідження, присвячені безпосередньо дипломатії міста із осмисленням визначення поняття. Оскільки сфера інтересу є доволі широкою, то такі роботи поділяються на декілька підгруп

Комплексному визначенню сфер міжнародної діяльності міст, присвячені роботи Р. ван дер Плюйма[136] та Л. Гранді[77]. Які також намагаються надати визначення поняттю через призму локальної політичної участі. Це робить і М.Акуто[16], роботи якого в співавторстві із К. Хартлей та А.Косовак[18], Е.Робін[20], Б.Леффелом[17] присвячені широким дослідженням мережевої дипломатії, змін у ній під впливом пандемії COVID-19, темпам збільшення мереж міст, особливостям їх діяльності, тематиці такої діяльності, та навіть специфіці дослідження даної сфери відповідно із встановленням кількісних та якісних характеристик такої діяльності. Серед дослідників популярний також аналіз окремих мереж міст, який щоправда часто зводиться до опису організації.

Але в роботі Ч. Скалії помітний більш глибокий погляд на діяльність мережі міст U20, в контексті специфічної екологічної тематики та участі італійських міст із доведенням переосмислення муніципальною владою урбаністичних просторів в умовах пандемії COVID-19[107].

Окрему групу становлять дослідження м'якої сили міст. Н.Грінчева[65], працюючи над цією тематикою, доводить, що музеї є виразниками культурної матеріальної та нематеріальної спадщини міста й туристичними магнітами. А. Юдхіштір та А. Тріандафльойду підтримують тезу, що завдяки культурному потенціалу міста здатні сприяти розвитку ідей об'єднаної Європи[140].

Отже, науковий інтерес у вивченні «дипломатії міста» стосується широкого кола питань – від характеристики міст в міжнародних відносинах до спроби визначення причин походження дипломатії міста та її впливу на глобальний порядок. Причому терміни для характеристики явищ часто застосовуються без осмислення відповідності поняття його практичному прояву у сучасній політиці. Взаємодія міст та держав досліджується надзвичайно мало, лише в роботах тайванського дослідника Дер Ян Ву[139] знаходимо спроби теоретичного визначення моделей відносин міст та держав, але без аналізу практичних проявів. Тому в даній роботі здійснена спроба комплексно дослідити суб'єктність міста як актора міжнародних відносин із увагою до пошуку оптимальних шляхів взаємного існування міст та держав.

Характеристика джерельної бази дослідження. Для розкриття зазначеної тематики була використана низка різних за походженням джерел. Використані документи можна поділити на такі групи: резолюції ГА ООН, стратегічні документи держав та міжнародних організацій, закони й постанови, промови посадових осіб присвячені урбаністичній політиці та дипломатії міста, статутні та стратегічні документи мереж міст, новинні повідомлення мереж міст, рейтинги міст та матеріали інтернет-ЗМІ. Аналіз резолюцій ООН[10, 12, 101, 133] допоміг зрозуміти, яка роль відводиться містам у світовому порядку денному, та в яких сферах вони здобули офіційне визнання. Закони, постанови й промови посадових осіб[9, 14, 29, 34 94] дозволили з'ясувати сприйняття

державними інституціями потенціалу міст як міжнародних акторів і порівняти політичні цілі держав та мереж міст. Цьому також сприяв аналіз стратегічних та статутних документів мереж міст[29, 28, 36, 88, 89, 102, 115, 131, 130, 137,]. Новинні повідомлення із сайтів мереж міст[46, 124, 87, 37, 128] дозволили оцінити поточну практичну діяльність локальних центрів, а також переважаючі форми дипломатії міста і компонентів м'якої сили. Рейтинги міст[68-75, 49-61] виявилися в нагоді при з'ясуванні особливостей м'якої сили міст із різних регіонів, так само її тенденцій і лідируючих міст. Публікації ЗМІ[12, 8, 9, 44, 135] допомогли в аналізі конкретних кейсів дипломатичної діяльності міст.

Методи дослідження: Основним методом дослідження є кількісний та якісний контент аналіз. Якісний контент-аналіз відбувався для матеріалів мережі міст UCLG, завдяки якому вдалося встановити ставлення міст до власної ролі у глобальній політиці на рівні із державами та міжнародними організаціями. Його проведення відбувалося в два етапи: 1)відбір публікацій програмного характеру серед низки інших; 2)аналіз їх матеріалів за 6 індикаторами міжнародної ролі міст та співпраці міст із державними інститутами. Подібним чином було проведено якісний контент-аналіз поточних стратегій діяльності мереж міст та держав й урядових інституцій на предмет галузевої пріоритетності серед 6 визначених сфер, на основі класифікації К.Гранді. Кількісний контент-аналіз застосовувався для розв'язання завдань дослідження форм співробітництва міст та напрямків м'якої сили. Його проведення відбувалося шляхом: 1) обрання 5 мереж міст. глобального, регіонального, та галузевого характеру з увагою до рівня їхньої впливовості та значущості передусім у науковому дискурсі. 2)виокремлення масиву повідомлень у кількості 20 для кожної мережі(січень 2022 – липень 2021), встановити чіткі часові рамки підбору публікацій складно, адже для кожної мережі характерна своя періодичність публікації новин; 3) аналіз матеріалу за маркерами, підібраними для форм дипломатії та напрямків м'якої сили(див. Додаток Б, В). 4)підрахунку інтегральної оцінки для кожного маркера та рейтингування міст. Додатковими методами дослідження стали

передусім: аналітично-синтетичний, історичний, математичний метод, метод кейс-стаді та ситуаційного аналізу політики певних міст.

Наукова новизна дослідження: Полягає в додатковій систематизації ознак суб'єктності міст загалом та глобальних міст в міжнародних відносинах, уточненні поняття «дипломатія міста». Завдяки цьому та проведеному кількісному контент аналізу було виявлено, до яких форм дипломатичної участі найчастіше вдаються міста, та які елементи формують м'яку силу міст сьогодні – як одну із ознак його суб'єктності. Також суб'єктність міста було підтверджено на основі ініціативи міст у вирішенні глобальних проблем, й якісному контент-аналізі публікацій мереж міст. Вони дозволили визначити як міста визначають свою роль в міжнародних відносинах, та які проблеми для них є пріоритетними. Це також допомогло розібратися у шляхах взаємодії міст і держав та визначити основні конфліктні питання й два ключові типи співпраці: «ліберальний» та «централізований» - конкретні приклади яких існують сьогодні.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути застосовані для розвитку муніципальної міжнародної діяльності українських міст, яка зараз переходить на якісно новий рівень розвитку. Хоча українські міста мають багатий досвід побратимських контактів з іншими містами, особливо Польщі, все ж таки нові форми співпраці реалізуються ними не так активно. В умовах російської агресії проти України, для нашої держави є важливим застосовувати всі можливі дипломатичні канали для досягнення цілей перемоги, зокрема й муніципальний. Крім того, для самих міст коректне розуміння сучасних тенденцій стане в нагоді для створення виражених і дієвих стратегій міжнародної діяльності, що стануть в нагоді у повоєнній відбудові.

Апробація результатів дослідження : Основні результати дослідження були представлені на конкурсі студентських наукових робіт на тему: «Імплементація Угоди про асоціацію між Україною та ЄС в контексті транскордонного співробітництва», що проводився Транскарпатським центром Ж. Моне, в якому робота стала переможцем. Результати дослідницьких розробок на тематику «дипломатії міста» були опубліковані у Віснику студентського

наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса та представлені на наступних наукових конференціях: II Міжнародній науковій конференції «Травневі студії 2020: історія, міжнародні відносини», V та VI Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів і молодих учених «Актуальні проблеми гуманітарних, технічних і природничих наук», III Міжнародній науковій конференції «Травневі студії 2021: історія, міжнародні відносини, філософія», IV Міжнародній науковій конференції студентів та молодих вчених «Травневі студії 2022: історія, міжнародні відносини» та III Міжнародній науково-практичній конференції «Міжнародні відносини: історія, теорія, практика».

Структура роботи: Кваліфікаційна (бакалаврська) робота складається зі списку умовних скорочень, вступу, трьох основних розділів (дев'яти підрозділів), висновків, списку використаних джерел і літератури та додатків. У вступі визначено теоретичну і практичну актуальність дослідження, мету та завдання, ступінь наукової розробки проблеми, джерельну базу дослідження, його методологію та наукову новизну та практичне значення одержаних результатів. Перший розділ – присвячений визначенню міста як суб'єкта міжнародних відносин. У другому розділі уточнено концепт дипломатії міста та досліджено її роль у підтвердженні суб'єктності міста. Третій розділ звертає увагу на ініціативу міст у вирішенні глобальних проблем та особливості відносин міст та держав при досягненні власних політичних цілей. Висновки підсумовують теоретичні здобутки дослідження та вказують на подальші перспективи розвитку дипломатії міста для України.

РОЗДІЛ 1. МІСТО ЯК СУБ'ЄКТ В МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

1.1. Передумови суб'єктності міста

Місто як форма організації суспільства існує із глибокої давнини. Обміни посланцями та торговими місіями, які виникали між месопотамськими містами, грецькими полісами навіть дозволяють вважати їх одними із найдавніших суб'єктів міжнародних відносин. Італійські міста-держави та Ганзейська ліга ще в період Середньовіччя та Раннього Нового часу формували тенденції європейської торгівлі та дипломатії. За словами П. Тейлора, економічний та демографічний підйом міст, ставав можливим завдяки слабким формам централізації, як це було у Священній Римській Імперії, або ж в період кризи та нестабільності центральної влади – приклад: перехід влади від династії Юань до династії Мін в Китаї[78, 38]. В даному контексті можна стверджувати, що підйом міст в подальші епохи також був своєрідною відповіддю на кризи, з якими держави не могли повною мірою впоратися самотужки.

Проте, Вестфальський мир обмежив можливості залучення міст у цій сфері, закріпивши права суверенітету за державами та ставши способом упорядкування міжнародних відносин на тривалий час. Незважаючи на подібні обмеження, міста продовжували бути центрами соціального, культурного, економічного прогресу. А на Європейському континенті, виникнення концепції Магдебурзького права, повернуло містам часткову самостійність урядування. Базуючись на подібному досвіді та демократичних перетвореннях не дивним видається, що перші приклади «відродження» міжнародних взаємодій міст виникли саме у Європі. В 1913р. був скликаний Міжнародний Конгрес у місті Гент, присвячений мистецтву містобудування та організації життя громади, який сприймають, як один із перших прикладів сучасної дипломатії міста[78, 39]. Крім того, криза, яка виникла зі спалахом та завершенням Першої світової війни, не могла не знайти відгук серед міських врядувальників. І у 1918р. угоди про побратимство з'явилися між містами Бругом(Швейцарія) та Ротвайлем(Німеччина), а у 1920р. між Кейлі(Велика Британія) та Пуа-дю-Нором (Франція) в 1920р. [48,1]. Більше того, застосування концепції вільного міста,

яким став Данциг(Гданськ), а потім був і Берлін, стали як шляхом вирішення спорів, так і надали містам можливості прямо бути залученим у зносини з іншими суб'єктами. Про важливість побратимства у передбаченні конфліктності та формуванні кращого взаєморозуміння між населенням згадали й після Другої світової війни. Символом міського партнерства є приклад Монбельяру у Франції та Людвігсбургу в Німеччині, встановленого в 1950-х. *Рада муніципалітетів Європи*(сьогодні Рада Європейських муніципалітетів та регіонів), й пізніше Європейського комітету регіонів(1994) як консультативного органу доводять, що однією із рамок європейської інтеграції стало й муніципальне партнерство. Одним з найбільш відомих ідейних натхненників застосування потенціалу міст виступив президент США Дуайт Ейзенхауер. Він в 1956 матеріалізував рух міст у програмі «People-to-People», що була покликана залучити індивідів та організовані групи в дипломатію громадян, яку б спрямовували через контакти між sister-cities. Це дозволяло поширювати культуру мирного співіснування й просувати демократичні цінності та права людини, заради кращого взаєморозуміння між народами та зменшення конфліктності навіть у тих державах, розбудова стосунків із якими для демократій була не простою. Відповідно організація Sister Cities International була створена в 1967[48,1]. Таким чином, сучасний міжнародний рух міст, «дипломатія міста» стають не винятково новим нехарактерним для попередніх систем міжнародних відносин явищем, а швидше якісною трансформацією й оновленням давньої традиції дипломатичної участі міст. Про це можна переконатися на основі контент-аналізу програмних документів найбільшої організації міст UCLG, адже в період між 2007 та 2021р. найбільше уваги в них було присвячено саме зростанню значення міст у глобальному розвитку та багаторівневому управлінню (Див. Додаток Б).

Окрім важливого значення міст у передбаченні конфліктів й пост-конфліктному врегулюванні, яке на тлі появи сучасних загроз й кризових явищ та зміни підходів до безпеки, лише зростає, особливо в усвідомленні самої влади міста, існують й інші політичні причини виникнення муніципальної дипломатії.

Ними стали демократизація міжнародних відносин, перемога США у Холодній війні та поширення демократичних цінностей на Схід, які спонукали децентралізації влади. Вона сприяла зменшенню розриву між населенням та тим, кому воно делегує повноваження, що дозволило громадянам відчувати більшу значущість й бути соціально та політично активнішими. Саме тому UCLG та інші впливові мережі міст, всіляко підтримують рух децентралізації влади. Однак недавнє дослідження А.Косовак показує, що фактична самостійність прийняття рішень у містах регіонів Африки та Близького Сходу й Азійсько-Тихоокеанського регіону залишається значно нижчою, ніж на Заході, понад 70% представників локальної влади регулярно консультуються із центральною. При цьому варто зауважити, що участь у дослідженні взяло лише 10 міст, серед яких жодного міста Китаю, коли із загальної кількості в 47 міст європейських було 17[79, 20]. Тож, завдяки цьому можемо зробити висновок, що політичними передумовами існування дипломатії міста у автократичних режимах, є швидше бажання центральної влади не залишитися осторонь сучасних світових тенденцій й орієнтація на отримання економічної вигоди від партнерства чи побратимства міст.

Ось тому, зміни у світовій економіці, про які вперше в дослідженнях появи глобальних міст наголосила С. Сассен, стають ще одним фактором впливу на суб'єктність міст. Технологічний прогрес й глобалізація створили можливості для зв'язку міст із різних країн світу в обхід державних кордонів. Це проявилось у процесі формування інфраструктурних мереж міст, що були покликані обслуговувати потреби міжнародного бізнесу та ТНК. Таким чином, міста також стали акторами, залученими до транскордонного співробітництва. Глобальні корпорації зазвичай розміщували свої мозкові, офісні та фінансові центри у великих містах по всьому світу, адже лише там була наявна інфраструктура необхідна для їх продуктивного функціонування. Крім того, інтенсивна урбанізація та міграція є характерними для значної кількості міст. Це також призводить до стратифікації населення, яке проживає на відносно незначній території. До прикладу, в Мілані сьогодні 20% населення – це вихідці з інших

країн, що становить близько 300 000 мешканців різних національностей[90]. З одного боку, це створює умови для зростання конфліктності між представниками різних суспільних груп. З іншого боку, приховує надзвичайний потенціал перетворення конфліктних та неорганізованих соціальних відносин в практики суспільної участі та культурного обміну. А громадянський потенціал є одним з чинників, який підсилює міста, проте він обов'язково має супроводжуватися інституційною підтримкою[27].

1.2. Особливості міст як суб'єктів міжнародних відносин

У своїй сукупності вищенаведені передумови, призвели до формування стану «глокалізації» - тобто прямої взаємодії локального з глобальним і навпаки. Вони створили підґрунтя не тільки того, що влада міст почала вступати у взаємодії на міжнародній арені, проводити «дипломатію міста», а й загалом вплинули на формування рис міст як суб'єктів. За визначенням наведеним М.Мальським та М.Мацяхом: «Суб'єкт міжнародних відносин розуміється як певна суспільна одиниця, що є джерелом активної діяльності щодо їй подібних в інших державах світу. Ця одиниця не мусить мати формальних ознак правосуб'єктності, а єдиним критерієм її визначення є ствердження факту її діяльності у міжнародному середовищі[7, 62]. Зважаючи на подібне визначення помічаємо, що навіть традиційні взаємодії міст побратимів дозволяють надати містам статус суб'єкта в МВ, не кажучи про представництво при міжнародних організаціях.

А особливості міста як суб'єкта можемо визначити через особливості їх правового, політичного, географічного положення, а також через основні способи діяльності та впливу у міжнародному середовищі.

Специфіка правового статусу міста виходить з того, що вони – не недержавні актори в традиційному сенсі, адже є частиною виконавчої гілки державної влади. Фінансування міст часто пов'язане із загальнодержавною податковою системою, ступінь самостійності локальних одиниць також залежить від державного устрою, панівної владної системи, й прийнятої моделі

управління. Тут беремо до уваги думку Х. Свінней, яка стверджує, що хоча міста й вдало проникли до середовища недержавних акторів, вони залишаються урядовими хоча й специфічними(авт.)[118, 230]. Часто у випадку двосторонніх взаємодій для міст стає майже неможливим уникнути впливу політичних відносин між державами. Польське місто Замостя після консультацій із МЗС та Інститутом пам'яті припинило співпрацю із Тернополем, коли місцевому стадіону присвоїли ім'я Романа Шухевича[12].

Проте факт того, що владу міста обирають мешканці й вона зобов'язана захищати їх інтереси, дозволяє урбаністичним центрам вдаватися до більш самостійних дій, характерних для недержавних акторів.

Для муніципальних центрів, щоб дійсно проявляти самостійність дуже актуальним є принцип «Місце має значення». Тезу про нього, опубліковану в Ізмірській декларації, деяких інших офіційних заявах організації UCLG пов'язуємо із двома сучасними тенденціями[120]. По-перше, міста – це територіальні суб'єкти, діяльність яких не може відбуватися без прив'язки до певної території та схвалення від населення, що проживає на ній. Навіть саме визначення міста, наведене ООН, вказує, що місто - це місце, де велика кількість людей живе і працює, воно є хабом для розташування управлінських структур, центром торгівлі та транспортним вузлом[126,1]. По-друге, на характер їхньої поведінки в міжнародних відносинах значним чином впливають домінуюча політична та соціетальна парадигма, що існує у певному регіоні чи державі. Це можна простежити за відмінностями між рівнем самостійності та представництва міст у демократіях та автократіях. Наприклад, міста Росії, Китаю, Саудівської Аравії часто перебувають під прямим впливом їхніх національних урядів чи асоціацій міст, коли вони ведуть переговори чи взаємодіють через муніципальні мережі, розмиваючи лінію винятково голосу міст у цих структурах.[99, 8].

Для міст, подібно до держав існує власна ієрархічна структура. Локальні одиниці у програмних документах самотужки виділяють мегаполіси, середні за величиною, периферійні та міста, які перебувають на межі між міськими й

сільськими формами поселень[80]. Проте, не можна сказати, що стосунки між Лондоном, Нью-Йорком чи Токіо або іншими містами із топ-5 світових рейтингів впливають на формування глобального порядку денного дипломатії міста, як це відбувається серед державних суб'єктів. Хоча, безумовно, глобальні міста залишаються найбільш активними. Таким чином, міста формують іншу мережу взаємодії, яка не відповідає наявній структурі центрів сили *great powers*.

А існування транскордонної дипломатії й дипломатії міста стає можливим завдяки готовності муніципальних одиниць до співпраці, й виключає із себе елемент прямого суперництва. Адже урбаністичні центри, спираючись на свою природу, послуговуються в переважній більшості м'якою силою. У них відсутня можливість застосування військової сили, яка на законних підставах перебуває у підпорядкуванні вищої державної влади.

Саме тому суперництво між містами у зв'язку із «піаризацією» міжнародних відносин відбувається шляхом створення, розвитку та конкуренції між брендами, потреба в наповненні яких швидше стимулює індивідуальний розвиток міста, ніж породження конфліктів між ними.

1.3. Глобальні міста – особливі актори міжнародних відносин

Станом на 2021р. Рейтинг Global City Index[70] включив до свого переліку 156 міст, що є на 5 більше, ніж в 2020р. Отже, із даних цього дослідження спостерігаємо, що кількість міст, задіяних у глобальні процеси, зростає. До того ж, з кожним роком нових азійських міст стає все більше.

Появу концепції глобального міста пов'язують зі глобалізаційними тенденціями передусім в світовій економіці. Першочергово спробу надати визначення цьому концепту зробила в 1991р. Саскія Сассен. Вона пов'язувала глобальні міста із центрами, в яких відбуваються унікальні процеси взаємодії локального із глобальним, часто в обхід національної держави, на тлі посилення впливу на міжнародні процеси недержавних акторів, зокрема ТНК. Сассен вважала, що місто знову стає стратегічним пунктом для розуміння основних тенденцій зміни соціального устрою населення[106, 3]. І навіть говорила про таке

явище, як «нове середньовіччя», де окремі міста починають здобувати вплив не менший, ніж держави. Відповідно до Сассен «глобальні міста» - це постіндустріальні центри, які займають стратегічне положення у світовій економіці завдяки концентрації функцій управління та контролю й спеціалізації у сфері професійних бізнес послуг. Вони максимально інтегровані у світову економіку й в основному отримують ресурси за рахунок чи в результаті взаємодії у глобальних мережах міст[106, 4]. В своїх характеристиках глобальних міст Фрідман також звертає увагу передусім на економічну складову стверджуючи, що «Світові міста» - можуть бути поміщені в ієрархію, при чому їх положення буде, перш за все визначено тими економічними ресурсами, якими вони володіють»[1, 100]. Поділ за різними кількісними і якісними ознаками, рейтингами міст, розподіл університету Лафборо на альфа, бета та гамма міста, не лише визначає місце локальної одиниці в певній ієрархії, а й дозволяє звернути увагу на її сильні та слабкі сторони. Проте, концентрація уваги лише на економіці в стратифікації не враховує факт існування ще політичних інфраструктурних мереж міст, в яких точками тяжіння виступають столиці держав – регіональних лідерів, чи центри штаб-квартир міжнародних організацій[4, 23]. Крім того, Фрідман, даючи визначення, вживає термін не «глобальне», а «світове» місто, хоча Сассен розмежовує ці поняття. Вважаємо таке розмежування більш доцільним, адже як основну характеристику «світового міста» вона вказує його багатовікове історичне значення, коли ж для глобального міста важливе його функціонування в глобальній економічній і політичній системі(авт.). Звертаємо увагу на цю ознаку, адже не всі із «глобальних» міст можна вважати «світовими». Дещо відмінним від поглядів Сассен є думка Ханна. Він погоджується з тим, що сучасні міста є ключовими вузлами мережі в глобальній економіці, але на його думку, вони також виконують важливу соціокультурну функцію «інкубатора багатьох ідентичностей»[3, 17]. Дійсно, якщо звернути увагу на інтенсивність міграції(станом на 2013р. 55% населення Лондона, 56,5% Брюсселю – іноземці) та зростаючу урбанізацію й враховуючи факт того, що іноземне населення, яке прибуває до міста в першу чергу починає

ідентифікувати себе саме з ним, то чим більше міст робитимуть всіх жителів значущими учасниками суспільного життя в його агломерації, тим більше лояльність до міста буде переважати лояльність до нації[1, 102]. Кастельс та Маккуаер додають до ознак глобального міста ще його інформаційну та медійну складові. Адже вони відіграють важливу роль у розвитку інформаційного суспільства, створюючи необхідну мережу варіацій прийняття рішень на найвищому рівні у різних сферах діяльності. Окрім цього, цифрові мережі інформаційного простору починають формувати соціальний профіль жителя глобального міста, впливають на його спосіб мислення. Важливого значення в оцінці сучасних характеристик «глобальних» та «світових міст» надають й концепції «креативного міста» - тобто центру, який особливо приваблює творчих особистостей, що розвивають творчі й креативні тенденції в соціумі на локальному та світовому рівні. Сьогодні багато міст для того, щоб називати себе в тому числі й креативними вдаються до розробок власних брендів [7, 96]. Наприклад Копенгаген, Амстердам чи Ліон, які завдяки пошуку додаткових сенсів у власних назвах створили бренди відомі як COPENhagen, I am Amsterdam, Only Lion, відомі в усьому світі. Хрестоматійним для міських врядувань є бренд міста Нью-Йорк I love New York, де замість слова love розташоване червоне серце.

Узагальнивши ключові аспекти, до яких привертати увагу дослідники еволюції «глобальних міст» та розвитку міського простору, ознаками глобального міста можемо вважати: безпосередню взаємодію в ньому локального та глобального елементів, функціонування його як невід'ємної складової глобальної економічної мережі та центру прийняття ключових політичних рішень. Саме глобальним містам притаманне створення та концентрація значних інформаційних потоків із різних сфер діяльності, які потім поширюються на світ. Вони також є привабливими пунктами для міграції населення й зазвичай є етнічно неоднорідними. Дані ознаки формують функціональну складову міст, як територіальних структур й, зважаючи на подальший поступ глобалізації, лише за ознаками інформаційної активності та

місцем для прийняття ключових політичних рішень відрізняють «глобальні міста» від «глобалізованих», які у своєму дослідженні Л. Чоле визначає, як загальну характеристику урбаністичних центрів сучасності, через вплив на них інформаційної революції та капіталістичної реструктуризації[32, 7]. Проте із появою все більшої кількості ТММ, до характеристики глобального міста варто додати і його політичну активність, на якій наголошували Акуто та Кертіс[39]. Адже саме здатність міста та готовність місцевої влади проявляти лідерський потенціал у вирішенні ключових глобальних проблем чи проблем місцевого врядування на рівні міжнародних форумів, є визначальною ознакою для надання місту глобального статусу в сучасних міжнародних відносинах.

РОЗДІЛ 2. ДИПЛОМАТІЯ МІСТА У РОЗВИТКУ СУБ'ЄКТНОСТІ МІСТ

2.1. Концептуалізація поняття *дипломатія міста*

Дослідження практичних проявів діяльності міст на міжнародній арені вимагає не лише з'ясувати передумови появи «дипломатії міста» та охарактеризувати міста як її носіїв, а також сформулювати визначення даного явища. Для цього виокремимо його серед інших можливих форматів міжнародного співробітництва недержавних акторів та муніципально-територіальних одиниць.

Одним із перших термінів для опису дипломатії, яку ведуть міста був «мікродипломатія», запропонований Духачеком, яка відрізнялась від «макродипломатії», яку ведуть держави. Іншими терміном для позначення міжнародної участі міст була «парадипломатія», запропонована Бутлером в 1961, (яка відбувається паралельно з традиційною, доповнюючи чи, інколи, навіть суперечачи їй). Хокінг запропонував ідею багаторівневого дипломатичного концепту, він стверджував, що міста не є автономними суб'єктами, які підривають гегемонію держави у зовнішній політиці, а інтегральними частинами багаторівневої дипломатії, або стимуляторами цієї дипломатії. В цьому підході держави та недержавні актори (регіони, міста), не обов'язково рухаються різними дипломатичними шляхами, але, швидше, однією дорогою, проте в різних машинах[117,9].

Незважаючи на те, що початкові терміни для позначення дипломатії відмінної від державної, наведені вище застосовуються окремими дослідниками при позначенні міжнародної активності міст і досі, у 21ст. все частіше в офіційному та науковому дискурсі спостерігаємо існування окремого поняття «дипломатія міста».

Європейська рада регіонів визначає «дипломатію міста» як засіб, за допомогою якого місцева влада та її асоціації можуть просувати соціальну згуртованість, передбачення конфліктів, вирішення конфліктів, пост-конфліктну реконструкцію та відновлення[93, 2]. Ван дер Плуйм тлумачить «дипломатію міста» як сукупність інститутів та процесів, завдяки яким міста залучаються в

стосунки з акторами на міжнародній політичній арені, з метою представляти себе та власні політичні інтереси[136, 11]. Він не лише надає більш точне визначення явищу, а й зміщує акценти з соціально-економічних чи культурних проблем, виділених Корнаго до більш широких політичних інтересів[117, 9]. Акуто характеризує «дипломатію міста», як ведення міжнародних відносин між правомірними політичними представниками(в нашому випадку містами), які реалізуються в угодах, співпраці, подальшій побудові інститутів і кооперації через кордони.[16, 511]. Таким чином, узагальнюючи вищевказані підходи, можемо сформулювати наступне визначення «*дипломатії міста*» - як дво- та багатосторонню взаємодію між представниками муніципальної влади міст поза межами держави між собою або з міжнародними організаціями чи іншими політичними суб'єктами, з метою просування себе та досягнення власних інтересів, а також передбачення конфліктів чи постконфліктного врегулювання у тих сферах, де, на думку влади міста, державна політика потребує доповнення або удосконалення. Досить часто при цьому формується позитивний імідж локальної одиниці.

Дане визначення формуємо саме так, адже вважаємо важливими такі ознаки: першочергова ініціатива від уповноважених органів місцевої влади. В визначенні цієї ознаки ми погоджуємося з наступним зауваженням Ван дер Плойма щодо інших видів дипломатії другого треку: «Громадяни об'єднані в громадянські рухи не можуть бути акторами дипломатії міста, аж поки не будуть представляти міста в цілому. Якщо ні, цих громадян можна назвати активістами в іншому виді дипломатії – дипломатії громадян»[136, 43].

Відмінність дипломатії міста від «парадипломатії», яка за Бутлером та Хокінгом відбувається паралельно з традиційною, доповнюючи чи, інколи, навіть суперечачи їй полягає в тому, що отримавши представницькі та консультативні повноваження при урядових багатосторонніх структурах, вона вийшла із паралельного виміру у вимір загальної світової політики. Вагомою подією на цьому треку визнаємо проведення Першої всесвітньої асамблеї за участі міст та представників локальної влади 1996р., одним із ключових закликів

якої стало створення постійної структури для координації партнерства муніципальної влади із ООН. Воно призвело до формування у 2000р. Дорадчого комітету ООН із питань локальної влади. Недавнім прикладом, який би підтверджував попередню тезу є Люблянська угода та програма урбаністичного розвитку(2021), прийнята міністрами, відповідальними за справи міст. Вона містить набагато чіткішу, в порівнянні з попередніми документами, вказівку на мережі міст, з якими готовий співпрацювати ЄС.

Проте, ця риса ще не повністю дозволяє вказати на унікальність «дипломатії міста», адже не лише міста вийшли на подібний рівень взаємодії серед інших недержавних акторів. Це підтверджує визначення «парадипломатії, дане Корнаго – як децентралізованого залучення до міжнародних відносин через постійні чи то ситуативні контакти з іноземною громадськістю чи приватними суб'єктами з метою вирішення соціально-економічних чи культурних проблем, так і в інших сферах, що є в його компетенції[117, 9]. Тож тут важливо звернути увагу на першочергові політичні передумови виникнення «дипломатії міста», як реакції на кризові ситуації, які здатні або вже призвели до виникнення конфліктів, з метою їх недопущення чи врегулювання наслідків через діалог у різних сферах. Саме цю рису вважаємо як таку, яка відрізняє «дипломатію міста» від інших форм міжнародного співробітництва локально-адміністративних одиниць. Про що говорять Ван дер Плюйм та Акуто, даючи більш точне визначення явищу та зміщуючи акценти з соціально-економічних чи культурних проблем до більш широких політичних інтересів.

Однак, цікавим є співвідношення між нею та транскордонним співробітництвом, адже з одного боку «дипломатія міста» є ширшим явищем через те, що контакти, які можуть встановлювати міста не обмежуються містами із сусідніх держав, з іншого боку в рамках транскордонного співробітництва, представники органів самоврядування міст входять до переліку його суб'єктів разом із територіальними громадами чи місцевими органами виконавчої влади, що взаємодіють із територіальними громадами.

2.2. Еволюція форм дипломатії міста

За майже 100 років механізми дипломатії міста значно вийшли за межі звичайного двостороннього формалізованого партнерства міст-побратимів. Деякі із них вже навіть можна назвати традиційними, інші ж є новими для переважної більшості муніципальних акторів. До конвенційних чи то механізмів дипломатії міста 20ст. можна віднести: побратимство/партнерство; об'єднання у міжнародні мережі міст, проведення міжнародних подій та адвокацію. Хоча її пік й припав на 21ст., все ж таки приклад Ради Муніципалітетів Європи, підписання декларації у Ріо-де-Жанейро(1992р) та Кіотського протоколу(1997р), Першого конгресу представників локальної та регіональної влади 1996р.) дозволяють віднести її до 20ст. До нових, більш сучасних механізмів та методів зараховуємо: ситуативне співробітництво у рамках спільних проєктів, яке не потребує підписання угод, як при побратимстві, й може включати інколи більше 2 учасників; робота над формуванням місцевих брендів та логотипів; співпраця у складі дорадчих органів при міжнародних організаціях(ООН, ЄС, Світовий Банк, OCED); активне залучення приватних коштів та коштів фондів філантропів для розвитку міста.(Див. додаток А). Хороший приклад поєднання нових форм співпраці бачимо, поглянувши на дослідження м. Амстердама Б.Косовак, в якому багатосторонній горизонтальний підхід до управління містом є досить вдалим[78,92].

Серед механізмів дипломатії міста найбільш популярними, як показує аналіз дипломатичної активності мереж міст та самих міст, залишається співробітництво у мережах міст. Серед аналізованих нами 5 ТММ – саме воно отримало сукупну оцінку у 38 балів, слідують за ним участь у проєктних ініціативах(34), організація міжнародних подій(31), брендинг(14) побратимство(10), адвокація(10)[37, 46, 124, 128, 87].(Див. додаток В,Г).

На відміну від двосторонніх угод між містами, ТММ є структурами, що мають свій власний секретаріат, головуючого або виконавчу раду, яка відповідальна за їх діяльність, створюють стратегії своєї роботи та проводять дослідження у сфері міського розвитку. Зазвичай, співпраці з мережами міст надають перевагу важливі міжнародні структури, такі як: ООН, Світовий Банк,

ВООЗ, МОМ. Вражаючою для системи міжнародних відносин є й кількість мереж міст, які функціонують сьогодні. Дослідження UCL Лабораторії міст лідерів показує, що станом на 2017р. більше ніж 200 мереж міст існують по всьому світу, й в середньому 4 нових виникає кожного року[77, 22].

Можливість розвиватися не формалізуючи при цьому власні стосунки договірними зобов'язаннями приваблює міста до участі й створенні спільних проектних ініціатив. Серед міст, які ведуть проектну діяльність, найбільше відрізняються саме європейські міста та мережі міст. Ініціативи ЄС такі як: URBACT, INTERREG, Creative Europe, Europe for Citizens, Bridges of trust[37]. сприяють цьому. Подібну активність можна віднести до *внутрішньої дипломатії міста*. *Зовнішньою ж є* співпраця із країнами з-за меж ЄС[2, 147]. До прикладу, Мілан бере участь у 23 програмах міжнародної співпраці, переважно із містами з країн третього світу та у 20 ініціативах на рівні ЄС[90].

Значною також стала широта і різноманітність питань, за вирішення яких готові братися міста. Ще від початку 21століття проблемні поля мереж міст сягають від збереження екології та боротьби зі змінами клімату(С40), до захисту письменників біженців(ICORN), або ж є багатофункціональними, як Eurocities або Mercociudades.

Говорячи про трансформації, які приносить в світовий порядок «дипломатія міста», треба згадати й про проведення в містах важливих міжнародних подій, участь у різноманітних проектах та конкурсних ініціативах, як то ЄСК[5] чи міста ЮНЕСКО[128]. Вони дозволяють містам формувати поняття локальної ідентичності, залучити небачений до цього потенціал м'якої сили у вигляді туризму, мистецтва, інвестиційних проектів.

Окрім вищенаведених механізмів дипломатії, пандемія загострила увагу міст на співпраці із фондами філантропів чи приватними структурами, хоча таке партнерство розвивалося і до спалаху COVID-19. Чиказька рада глобальної політики встановила, що близько 56% міст регулярно взаємодіють з фондами, такими як: Clinton Climate Initiative, Bloomberg Philanthropies, The Rockefeller Foundation for 100 Resilient Cities. 48% із 47 міст респондентів співпрацюють із

багатосторонніми кредитними агенствами, й 40% з транснаціональними компаніями[78, 91]. Проте, хоч дана тенденція сприяє наповненню бюджетів, за рахунок яких міста здатні розвиватися, з іншого боку, вона загрожує демократичним цінностям на місцях, адже контроль за коштами філантропів є достатньо суперечливою процедурою. Також вона показує перспективу зменшення залежності міст від власних урядів, базуючись на якій, мери міст можуть проводити відмінну від центрального уряду політику, як це уже відбувається в деяких регіонах.

2.3. Дипломатія міста як різновид «м'якої сили»

Характеризуючи міста, як суб'єктів міжнародних відносин, не випадково було згадано, що однією із їхніх визначальних рис є оперування м'якою силою. Свій розвиток муніципальні одиниці починали із культурно-гуманітарної співпраці. Крім того, статус міста як культурно-цивілізаційного центру із зростаючою урбанізацією лише посилюється. Урбаністичну «м'яку силу» - можна визначити як ресурс, що має глобальний вплив, й формується на основі локальної репутації через культурні обміни, адвокацію та політичну співпрацю[65, 112].

Звертаючи увагу на переважаючі форми дипломатії міста, бачимо, що принаймні 2 із них мають в своїй основі орієнтацію на м'яку силу: брендинг та організація міжнародних подій. З іншого боку, мережі міст часто стають майданчиками, робота яких присвячується культурі. До прикладу, в Європі на сьогодні існує близько 10 найбільш популярних мереж міст, які або цілковито сфокусовані на питанні культури, або розглядають її як одну із площин своєї діяльності. Якщо простежити за співпрацею міст побратимів, то культурний аспект не зникає на цьому треку тяж. За приклад можна взяти стосунки українських та польських міст побратимів. Фестивалі, тематичні виставки, кінопокази, святкування днів міста, а також форуми, конгреси та візити, які проводить як одна, так і інша сторона були найбільш популярними формами взаємодії. Хоча як показують кейс стаді окремих міст – співпраця на треку

боротьби із пандемією COVID-19 – поступилася їм у 2020р, це бачимо щонайменше із офіційних сайтів м. Порто(Португалія) та Казань(Росія) [96][10].

Аналізуючи дипломатію міста у вираженні м'якої сили, відзначаємо, що найбільш впливові рейтинги міст, яких на сьогодні можемо нарахувати 4 Global Power City Index[61], Global City Index[70], World's best cities[138] The World According to GaWC 2020[125] показують, що 5 лідерів за майже 10 років істотно не змінилася. Не надто вплинула на це пандемія COVID-19. Проте в її контексті підсумовуємо, що міста, які були менш глобалізовані, тобто в основному міста Азії й Африки, отримали дещо вищі оцінки, а міста Європи перевершили американські[70]. Якщо ж порівняємо навіть цифровий еквівалент оцінок міст – то від сотих показників у 2008 році – він зріс до 1000 в наш час[49][61]. З одного боку, пояснити це можна незначною зміною коефіцієнтів, з іншого – все більш стрімким розвитком міст.

Незважаючи на те, що за багатьма показниками міста Західної півкулі займають вищі позиції, спостерігаємо явище підйому міст Глобального півдня, регіону Азії у напрямку глобальності й африканських міст з боку активності, що показав контент-аналіз публікацій UCLG, в яких саме вони виступають із позиціями щодо багатьох проблемних питань глобального розвитку. Як от під час зустрічі політичної ради UCLG в рамках програми «Урбаністичний вівторок»[124]

Загалом можна відзначити, що м'яка сила міст з прийняттям Урбаністичного порядку денного 2030 стала більш свідомою й наведеною не лише на створення міжнародного іміджу та залучення ресурсу, а містить в собі напрямок на досягнення цілей сталого розвитку, що теж стало своєрідним престижем міста. Так мережі міст «Метрополіс», Eurocities, РСМР основну свою діяльність пов'язують саме з ними.

При чому досить часто екологічні проблеми намагаються виразити через художнє мистецтво. У 2020р. так робили міста: Буенос Айрес та Лісабон[66,26].

Екологічна тематика стала провідною в роботі мереж європейських міст, таких як Eurocities та РСМР, кількість новинних публікацій, створених протягом

осені-зими 2021р. доводять це, адже серед них приблизно 14 із 40 стосуються екологічної безпеки та стійкості[46, 37]. Натомість боротьбі з наслідками пандемії, яка ще досі на часі, виділено лише 3 публікації. На тлі проведення саміту у Глазго й привернення уваги до питань екології у демократичних країнах, яке є набагато вищим, ніж у інших, зрозумілим стає, що саме міста - найкращі відобразники зміни світових тенденцій.

Не дивним у цьому контексті постає й те, що за показниками більшості рейтингів міста ЄС представлені як «міста для людей». Вони займають найвищі сходинки за показниками якості життя, екологічності, політичної і культурної активності, на відміну від азійських міст, котрі можна назвати «містами для економіки».[2]

Відмінності між Азією та Європою проявляються і у культурно-мистецькій сфері дипломатії міста. Моніторинг учасників із мережі міст ЮНЕСКО за період від 2015 по 2021р. показав, що найбільше заявок на статус культурної столиці подають саме європейські міста, лише у 2019р. азійський регіон зміг з ними конкурувати у всій своїй сукупності, щодо інших регіонів то, вони зазвичай на половину відстають від двох попередніх. Але, якщо оцінювати за конкретними сферами, то їжею та дизайном може похвалитися азійський континент, збереженням ремесл та фольклору Африка. В той час як Європа приваблює своєю музикою, літературою й медіа мистецтвом(для якого існують значно сприятливіші умови розвитку). Важливість ініціативи міст ЮНЕСКО полягає в тому, що вона не лише розвиває культуру в містах, а й сприяє розвитку дипломатії міста у цій сфері.

М'яка сила міст може бути виражена через найрізноманітніші прояви. Але увагу привернемо до напрямків, які найбільше відповідають широкому спектру інтересів міст в узагальненому вигляді. Серед них виділяємо: культуру(включно із різними мистецькими проявами), спорт, кулінарію, науку, розвиток міста за концептом smart city.

Якщо ж намагатися проглянути загальну характеристику тих напрямків публічної дипломатії, які зараз найбільше використовуються містами, то на

першому місці перебуває культурна складова. При цьому робота над нею відбувається на 2 треках – це формування власної ідентичності, визначення історичної спадщини, культивування культурного продукту та обмін ним зі світом. За цією формулою створюють свої програми міста-апліканти програми Європейські столиці культури. До прикладу, Вроцлав, Орхус(Данія), Рієка(Хорватія) чи Гоулей(Велика Британія). Або південноамериканське місто Арегуа, яке завдяки організації «Першого міжнародного фестивалю танців» підтримує свій статус міста народного мистецтва та ремесл ЮНЕСКО[24].

Базуючись на останніх дослідженнях дипломатії міста, й особливо після виходу у світ 2016р. публікації Декстера та Бланкенберга «Міста, музеї та м'яка сила», особливе положення серед культурної спадщини міст мають музеї. Такі потужні музейні комплекси як Лувр чи Лондонський музей не лише привертають увагу туристів, приносять кошти до бюджету міста(вплив Лувру на економіку Парижа у 2009р. оцінювався у 553млн. на рік, а 52% туристів відзначили, як мету подорожі до міста відвідини музею). Вони ще й співпрацюють із іншими міжнародними музейними установами: Лондонський музей надавав консультації при створенні Національного музею Заєда, Лувр ділився своїми колекціями із музеєм Атланти. В Китаї до 2020р. музейна інфраструктура сягнула 5000 установ[65].

Недавній приклад відкриття Сальвадором, містом із культурної мережі ЮНЕСКО Музею Музики підтверджує дану тенденцію[105]. Також цікавими в контексті перетворення «важкої» інфраструктури у м'яку є діяльність та розвиток бібліотек. Їх як один із елементів свого міжнародного іміджу розвиває фінляндське місто Оулу та столиця Ісландії Рейк'явік. До того ж, дослідження повідомлень мережі креативних міст ЮНЕСКО показало, що саме література стала найпопулярнішою сферою міжнародного співробітництва міст за період від червня 2021 по січень 2022, за нею слідує кулінарія та народні мистецтва й музика відповідно. Просували ці сфери міста зазвичай завдяки організації міжнародних фестивалів, воркшопів чи зустрічей. Окремі з них вдавалися до

створення спільних проєктів, в той час, коли двосторонніх взаємодій між містами бачимо зовсім мало[Див. додаток Г].

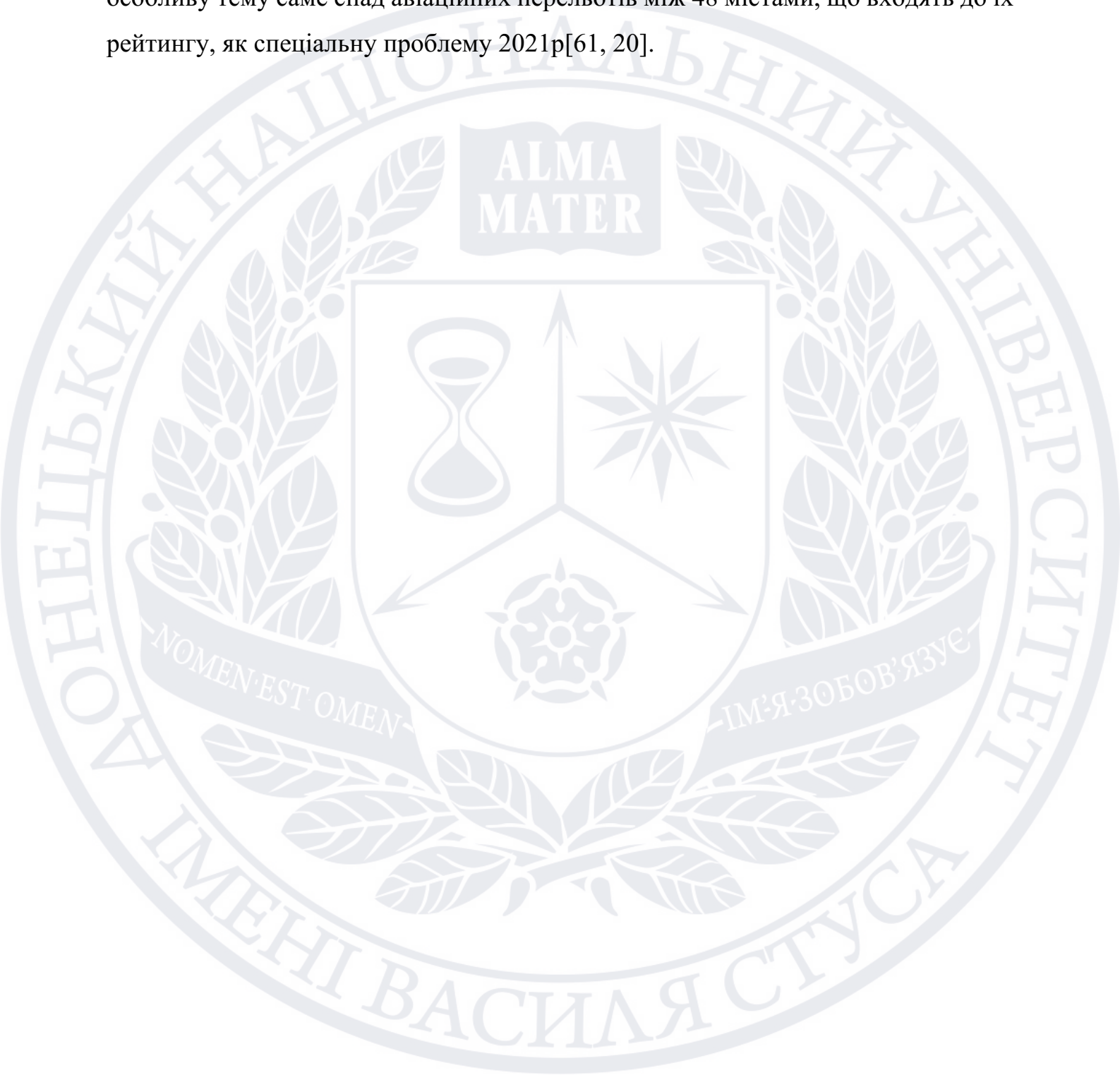
Іншим треком є культурна політика, тобто політична адвокація значення культури для світу, що стала неабияк актуальною на тлі пандемії. Прикладом її є підписання Ізмірської декларації[120], видання матеріалів «Реакція креативних міст ЮНЕСКО на пандемію COVID-19»[130] «Культурного та креативного монітору міст», який видає Європейська комісія.

На другому місці перебуває цифрова дипломатія чи формування концепту smart city. Хоча воно не є винятково елементом м'якої сили, але через значний вплив цього звання та ідеї на бренд міста, додаємо його саме сюди. Формування та просування образу стійкого міста, згуртованої муніципальної спільноти, стало предметом обговорення різних багатосторонніх форумів. Як от «Цифрові та інноваційні трансформації локальної Африки: час діяти настав зараз», який у он-лайн форматі проводила організація «Метрополіс»[43]

Сфера науки та освіти, підтримки студентських обмінів є також передовою для міст. Хоча у аналізі мереж міст вона представлена менше, однак кейс-стаді найбільш дипломатично-активних міст кінця 2021р. показали, що для них важливою сторінкою міжнародних контактів є освіта. Найбільше її приділили увагу: Казань, Порто, а Лос-Анджелес завдяки зростанню кількості іноземних студентів потрапив у 2021р. до п'ятірки найкращих глобальних міст[70, 8].

Завдяки проведенню Чемпіонату Європи з футболу та Олімпіади в Токіо спортивний вектор, цього річ теж не залишився поза увагою. У зв'язку із проведенням Олімпіади Токіо підвищило свої позиції в рейтингу м'якої сили[70,8]. Іншим вдалим прикладами є Лондон, Ріо-де-Жанейро, Барселона,— популярність яких після проведення Олімпіади зросла, з іншого боку маємо й трошки сумний приклад Афін, коли фінансовий тягар для міста був досить важким[26,26]. Предметом двостороннього партнерства стала Олімпіада в Пекіні та наступні Літні Олімпійські ігри. У зв'язку із цими подіями співпрацювали Казань та Китай, Лос-Анджелес та Париж.

Найменше за останній квартал 2021 в своїх міжнародних контактах міста говорили про туризм, але на тлі появи вакцини, кількість подорожей поступово збільшується. Хоча укладачі рейтингу Global Power City Index відзначили, як особливу тему саме спад авіаційних перельотів між 48 містами, що входять до їх рейтингу, як спеціальну проблему 2021р[61, 20].

3. ВЗАЄМОДІЯ МІСТ ТА ДЕРЖАВ НА МІЖНАРОДНІЙ АРЕНІ

3.1. Дипломатія міста у вирішенні глобальних проблем

В обґрунтуванні існування міста як актора міжнародних відносин, звернемо увагу на внесок міст не лише у власний розвиток, а й розвиток цілого людства, адже у їх дипломатичній діяльності часто проглядається принцип «дій локально – думай глобально».

Сучасний період такої активності, вважаємо, розпочався із визначенням цілей розвитку на найближчі 15 років та створенням Нової програми розвитку міст Хабітат III. Найбільші мережі міст та їх об'єднання, у форматі Глобальної цільової групи локальних та регіональних представників визначили як важливу мету діяльності «локалізацію глобальних цілей»[102. 116]. Крім того, в процесі адвокації під час створення програми Хабітат III представники локальної влади окреслили власну суб'єктну спроможність, що виходить із наближенням до населення, демократичної природи виборності представників, здатності розвиненої локальної економіки сприяти зменшенню нерівності[62].

Історично подолання проблеми війни(як найбільш гострої фази міжнародного конфлікту) стало одним із перших глобальних викликів, до вирішення якого долучили міста. Це ми можемо прослідкувати на основі наведених у попередніх розділах прикладів. Крім того, цікавими є ініціативи мерів Флоренції та Хіросіми. У 1955р. Джорджіо Ла Піра провів «Конгрес мерів столичних міст», в якому взяло участь 59 міст, при чому із Радянського Союзу та КНР. Цей конгрес у особі локальних лідерів знову заперечив війну, його учасники також визначили *дипломатію міста*, як новий інструмент, який виражає прагнення міст в усьому світі до миру і пов'язує міста світу братерським зв'язком на основі процвітання націй[77, 70]. Такеші Аракої з трибуни ООН закликав міста в усьому світі вийти за національні кордони та об'єднатися під ідеєю знищення ядерної зброї. Його звернення стало поштовхом до створення організації «Мери за мир» 1982р.[86]. Подія також знаменувала започаткування діяльності міст на новому рівні - через міжнародні мережі міст при міжнародних організаціях. Із подальшою еволюцією муніципальної дипломатії, міста

продовжували надалі просувати культуру миру через ініціативи, направлені на зменшення кількості ядерної зброї, подолання апартеїду в ПАР та ін.[81]. Саме прискорений розвиток світу й поява низки інших критичних сфер, призвели до того, що проблема міст та урбанізації з'явилася на майданчику ООН. Разом з тим, міста почали брати на себе зобов'язання у вирішенні низки глобальних проблем.

Питання розвитку міст та міських поселень вперше потрапило на майданчик ООН у 1976 р., коли була проведена Перша конференція із розвитку населених пунктів і створено програму Хабітат І. З того часу і до сьогодні вона продовжує існувати, про це говоримо на основі її продовження у формі Хабітат ІІ(1996) і Хабітат ІІІ(2016), визнанні 11 цілі сталого розвитку, запровадженні Резолюцією А68/239 ООН «Всесвітнього дня міст» та жовтня як місяця урбанізації[11, 1].

З іншого боку, спостерігаємо, що міста шляхом транскордонних контактів почали брати на себе зобов'язання у вирішенні низки проблем й до та після 1976р. Серед сфер та варіацій тлумачення глобальних проблем дослідники дипломатії міста, заради чіткості її концептуалізації виділяють групи базових сфер застосування. У 2007р. Р. ван дер Плюйм визначив 6 сфер, у яких проявилася дипломатія міста: безпека, розвиток, економіка, культура, нетворкінг, представництво[136]. У своєму дослідженні дипломатичної активності міст та їхніх мереж М. Акуто визначив, що 29% мереж присвячують свою роботу вирішенню проблем навколишнього середовища(18,5%) нерівності, культурі(11,5%), гендерній рівності(7,5%), миробудівництву(8,5%), а такі напрямки як охорона здоров'я, технології та безпека міського середовища сукупно складають(13,5%) в роботі мереж станом на 2019р[17,5]. У 2020р. Гранді описав приклади дипломатичної діяльності міст у 6 напрямках подібно до Р. ван дер Плюйма, але прибравши нетворкінг, представництво і розвиток на користь більш конкретних напрямків: екологічного, міграційного та розвитку «розумних міст»[77].

Наступні ініціативи міст у вирішенні глобальних проблем з'являлися у такій послідовності: економічна, пов'язана з концептуалізацією поняття

«глобального міста» (1991 р.), де міста виступали як центри світової економіки; екологічна – у 1996р, коли відбулася перша Асамблея представників локальної та регіональної влади, проте справжнім проривом було створення C40 у 2005р.; міграційна була систематизована у 2014р. на першому форумі мерів у Барселоні. Цього ж року IMD World Competitiveness Center разом із Центром інноваційних досліджень ім. Лі Куан Ю. провели широкий аналіз 102 міст для укладання рейтингу «розумних міст», хоча термін «розумне» у характеристиці міст з'явився ще із 1990р. Сферу охорони здоров'я міста по-справжньому зачепили в умовах пандемії COVID-19, але необхідність подолання різних пандемічних й інфекційних хвороб в містах існує здавна. Тож в сучасних умовах майже не залишилося напрямків, глобального розвитку, в яких не брали б участь міста.

Провівши власне дослідження стратегій діяльності регіональних та глобальних мереж міст, які б охоплювали поточний період, помічаємо, що пріоритетними для міст все ще залишається збереження екології планети й чисті міста. За нею слідує економічний розвиток та пошук додаткових джерел фінансування міських проектів. Інновації відіграють вагомий роль у досягненні цих цілей, тому орієнтація на них перебуває на 3 місці в рейтингу. Про охорону здоров'я переважно згадують мережі міст ЄС, стратегії яких адаптовані після 2020р. Вони, в свою чергу, трохи більший акцент роблять на міграції. Треба згадати, що сфері розбудови миру, конкретно зазначаючи поняття «миру», «культури миру», «миробудівництва» - приділяють увагу досить мало структур. Більш чітко воно звучить у глобальних мережах. Але європейські мережі привертають увагу до ролі культури, спільних цінностей, демократії, як основ світового співіснування, що, базуючись на ліберальних теоріях, становить один із методів просування ідей миру[88 102 116 122](Див. додаток) Однак, коли в світі все більше загострюється протистояння між демократією та автократією, вбачаємо потребу серед міст на рівні дипломатії, як більш гнучким структурам, докладати зусиль для нового змістовного наповнення категорії миру, яка була б сприйнята всіма сторонами. Необхідно спільними зусиллями просувати її на

вищі рівні, адже за прикладами багатьох конфліктів саме міста зазнають найбільшої шкоди, коли у сторін зникає спільне розуміння миру – як цінності.

Крім того, хоча влада міст застосовує широкий набір механізмів та практик для локалізації вирішення глобальних проблем, цікавою для цього також є концепція «розумного міста». Припускаємо, що із розвитком технологій статус smart city, буде однією із характеристик міст як суб'єктів на міжнародній арені, яка буде відрізняти їх від інших менш активних або неактивних урбаністичних центрів. Сьогодні у поняття «розумне місто» вкладають дві основні істини: технологічну розвиненість та філософію найбільш ефективного використання ресурсів, в тому числі й людського за рахунок мобільності та високої комфортності міст.

Розглядаючи вже згаданий рейтинг міст, відзначаємо, що першість в ньому відіграють європейські міста або ж міста з демократичних країн, такі як: Цюрих, Осло, Хельсінкі, Копенгаген. Однак, розвивати свої міста як розумні прагнуть і більш автократичні режими, адже для них це здатність вирішувати зростаючу проблему перенаселення великих міст[11 12].

3.2. Конфліктний потенціал у стосунках влади міста та держави

Міста впродовж останніх 30 років демонструють надзвичайний прорив у розвитку. Урбанізовані поселення день за днем збільшують власну кількісну та якісну значущість в світі. За даними ООН сьогодні налічується 1694 міста із населенням більше, ніж 500 тис. осіб. В 21 ст. вперше більшість людей проживає в містах. Коли жителі індустріальних країн було переважно міським впродовж десятиліть, то трендом 21 ст. виявилася урбанізація країн, що розвиваються, особливо в Азії та Африці. За даними Світового Банку понад 80% ВВП в світі генерується містами, а за показниками центру McKinsey 60% світового ВВП створюють лише 600 міст[25, 3]. Група міст із найвищими показниками в глобальних рейтингах має об'єм економіки, який відповідає об'єму країн середньої сили (Токіо – Південній Кореї, Нью-Йорку – Іспанії, Лондона – Нідерландів[77, 85]). Факт того, що міста почали вдаватися до більш складних та

організованих способів міжнародної взаємодії, щоб не лише обмінюватися досвідом, а й впливати на вирішення проблем глобального розвитку, відіграв вирішальну роль у постановці їх у позицію, акторів, які почали якісно вирізнятися на арені світової політики. Протягом останнього часу, вони більш активно намагаються доносити до держав та державних структур необхідність врахування думки міст. Певним чином навіть кидають виклик державам, щодо підходів останніх, у питаннях підтримки миру, охорони навколишнього середовища, міграції тощо.

Як найбільш помітні конфліктні чинники у практиці відносин міст та держав виокремлюємо: проблеми фінансування, впливу міст на процеси формування та прийняття політичних рішень, які стосуються міст, відмінні погляди влади міста та держави на внутрішню й зовнішню політику. Також в окремих випадках можемо додати й політичне суперництво за вплив в державі чи певні посади.

Так мережа міст РЄМР(CEMR) в своїй стратегії на 2020-2030р. зазначила: «Національні уряди як традиційні політичні структури вже більше не можуть надавати необхідну відповідь самотужки. Все більше й більше інституцій, громадян, фізичних та юридичних осіб звертаються до локальної та регіональної влади, для того щоб створити більш стійке суспільство, в якому б зменшилась нерівність, враховувалися потреби майбутніх поколінь, принципи екологічності і біорізноманіття»[28, 2].

Найбільш гостро в полі зору представників міст стоять питання фінансування й впливу на процеси прийняття рішень. Беручи за основу програмні та стратегічні документи UCLG, бачимо, що важливість багаторівневого управління(multilevel governance) та потреба в збільшенні фінансування стають одними із провідних тем, якщо не враховувати наголос на вагомості внеску міст та співпраці між містами. Про це кажуть дослідженнями міст ЄС в умовах пандемії COVID-19, викладені у «Європейському регіональному барометрі 2021»[14]. Переважна більшість представників місцевої влади наголосила, що їхню думку не враховували у створенні

Національних планів відновлення після пандемії(Див.Додаток).Дані дослідження Eurocities показують, що 42% представників відповіли, що не можуть це зробити, 20% - лише через асоціації міст, й лише 12% сказали, що їхню думку було враховано. Це відбувається на тлі того, що населення ЄС принаймні у 2017-2018р. виражало більшу ступінь довіри до міської влади, ніж національної[14](див. Додаток Е).

Наслідком цього стає відмінність поглядів влади міст та держав на внутрішню та зовнішню політику. Торкаючись питання внутрішньої політики, за приклад можемо взяти заяву мерів Варшави, Будапешта, Братислави та Праги, які ініціювали створення «Пакту вільних міст» чи «Малого Вишеграду» - ставлячи за мету отримання прямого фінансування від європейських структур в обхід урядів власних держав. Представники групи мерів аргументували це тим, що міста здатні витратити гроші більш ефективно, а центральна влада порушує європейські цінності й вдається до популізму, що є помилковим у вирішенні проблем[44]. Крім того, опрацювання різних типів джерел, створених європейськими мережами міст, показало, що найчастіше міста ЄС вдаються до критики саме внутрішньої політики, як власних урядів так і ЄС загалом(Див. додаток Д).

Іншими кейсами, які ілюструють ризики конфліктності при відмінних поглядах на внутрішню політику, є кейс американських міст, які започаткували ініціативу міста-прихистку. Вона бере свій початок ще із 1980-х років, коли Сан-Франциско всупереч політиці вищого державного керівництва виразило готовність надавати прихисток біженцям та мігрантам без документів[85]. Також сюди можемо віднести послаблення карантину у 2020р. мером Черкас Анатолієм Бондаренко, всупереч постановам центральної влади. І хоча такий крок й став причиною для відкриття кримінальної справи, вона не призвела до арешту мера. А в результаті місцевих виборів 2020р. Анатолій Бондаренко був переобраний на посаду[8].

Для розкриття питань конфліктності між містами та державами у зовнішній політиці, найбільш промовистим прикладом є створення

губернаторами Вашингтону, Нью-Йорка та Каліфорнії Кліматичного Альянсу, до якого доєдналися ще 7 мерів найбільших міст США, у відповідь на вихід Дональда Трампа із Паризьких Кліматичних угод[135]. А Майкл Блумберг, мер Нью-Йорка(2002-2013рр), голова C40 – Групи міст лідерів по боротьбі з кліматичними змінами, протягом свого перебування на цій посаді дозволяв собі відкриту критику дій державних урядів та міжнародних організацій. Він характеризував їх як таких, які через свою значну бюрократизацію здатні лише говорити про світові проблеми, коли міста діють. Однак, навіть така позиція дозволила йому у 2014р. стати першим Спеціальним посланцем Секретаря ООН у справах міст та кліматичних змін, здобувши інституційне підтвердження своєї діяльності в рамках міжнародної урядової структури.

Розглядаючи особистість Майкла Блумберга, привертаємо також увагу до прикладу політичного суперництва, до якого залучаються представники міст, так і лідерського потенціалу мерів. Адже він брав участь як кандидат у президентських виборах США 2020р. Серед інших варто згадати нещодавні вибори у Франції та Анн Ідальго, яка залишаючись мером Парижа була політичною конкуренткою для Емманюеля Макрона (хоча з не надто високим рейтингом). Інший відомий президент Франції – Ніколя Саркозі – має у своїй біографії досвід управління містом Нейї-сюр-Сен, як і прем'єр-міністр Великої Британії Борис Джонсон. Він у 2008 кинув виклик Девіду Лівінгстону, одному із засновників C40, й здобув перемогу на цих виборах. А на посаді мера Борис Джонсон перебував до призначення на посаду прем'єр-міністра в уряді Терези Мей. Так і Олаф Шольц з 2011 по 2018рр. був бургомістром Гамбургу.

Отже, спостерігаємо, що із підсиленням суб'єктності міст, з'являється низка питань, які можуть стати суперечливими у стосунках між центральною та локальною владою. Однак, приклади прояву незгоди міських лідерів бачимо переважно в демократичних державах, що ще раз вказує на передумови для появи та розвитку міст як самостійних суб'єктів дипломатії на світовій арені. В авторитарних режимах наявність подібної дискусії є малоімовірною, адже «дипломатія міста» в цих умовах є інструментом в руках влади, а не дипломатією

Трак 2. Або ж система відносин в державі чи регіоні влаштована таким чином, що муніципальна дипломатія перебуває на низькому рівні розвитку. Як от в регіоні Близького Сходу та Західної Азії – муніципальні об'єднання якої хоча й стверджують про необхідність багаторівневого управління, але й визнають невисоку ефективність локальної влади[89].

3.3. Перспективи і шляхи співпраці міст і держав

Міжнародні зв'язки між містами вже давно не обмежуються географією лише одного чи декількох регіонів, вони охоплюють всю планету. Незважаючи на те, що існує низка конфліктних факторів у відносинах між представниками центральної та локальної влади, все ж таки протистояння міст та держав не набрало руйнівних наслідків. Дипломатія міста – це передусім різновид м'якої сили. Тому в умовах існування потужних міст й міських рухів продовжують формуватися моделі співпраці міста та держави.

З огляду на те, що міста як суб'єкти не можуть бути повністю відмежованими від державної влади, й вплив на їх поведінку справляє середовище історичного формування локального центру, то дослідники виділяють декілька шляхів співпраці міста-держави в міжнародних відносинах. Тайванський дослідник Дер Ян Ву виділяє два типи сприйняття «дипломатії міста» центральною владою: як виклик чи як можливість. Крім того, він формує й чотири типи взаємовідносин міст та держав: 1) координована співпраця, коли локальний уряд залучений до міжнародної співпраці під формальною чи неформальною координацією центральної влади; 2) об'єднана співпраця, коли відбувається формальне чи неформальне включення парадипломатії в роботу національних зовнішньополітичних інституцій; 3) паралельно-гармонізована, в якій локальна влада автономно діє на міжнародній арені відповідно до її компетенцій, в той же час такі дії не суперечать загальній лінії державної міжнародної політики; 4) паралельно-відмінна, де дії локальної влади на зовнішній арені суперечать політиці національного уряду[139, 21].

Особливості 4 типу взаємовідносин, як потенційно конфліктних більш детально проаналізовані у попередньому розділі. 1 та 2 тип стосунків є досить подібними одне до одного, тому найбільшу увагу хочемо зосередити на 1 та 3 типах взаємодії за класифікацією Дер Ян Ву. Аналіз «дипломатії міста» локальних центрів показує, що тип взаємодії досить часто залежить від панівної парадигми державної політики – в зв'язку з цим визначаємо 1 та 3 типи як «ліберальний(демократичний)» й «автократичний(централізований)» шляхи співпраці.

Демократичний тип співпраці перш за все характеризується високим ступенем децентралізації влади, прагненням й здатністю локальної влади впливати на процеси прийняття рішень, або ж проводити більш самостійну зовнішню політику. Прикладами цього є механізми взаємодії міст та держав: Європейського Союзу та США. В ЄС це прослідковуємо на прикладі існування Комітету регіонів як дорадчого органу при інституціях ЄС. Він виконує роль не лише внутрішнього консультанта, але розвиває власну зовнішню діяльність із представниками країн Східного партнерства, Середземномор'я та кандидатів на членство із Західних Балкан.. В Сполучених Штатах ознакою автономності в «дипломатії міста» став закон від 27 червня 2019р. про «Дипломатію міста та держави»(City and State Diplomacy Act), за яким дозволяється створення міжнародних офісів при міських адміністраціях. Щоправда помітний і 2 тип взаємодії об'єднана співпраця, адже пропонується створити координаційний офіс при Державному Департаменті. Однак, в тексті закону акцент на його допоміжній ролі як для держави, так і міст, а не контролюючій[15].

Одним із прикладів централізованого або авторитарного типу є дипломатія міста в КНР, адже всі міжнародні контакти міст відбуваються через Китайську народну асоціацію дружби із іноземними державами(CPAFFC). Ця організація не є винятково асоціацією представників локальної влади, а відповідає також за співпрацю неурядових організацій. В питаннях, що стосуються муніципальних міжнародних відносин в Статті 8. Статуту організації йдеться, що правом

встановлювати дружні стосунки між містами організація наділена від уряду. А одним із джерел її фінансування є урядові субсидії[115].

Другою характеристикою, що відрізняє централізований та ліберальний типи є рівень розвиненості дипломатії міста. Трьохетапний поділ формування дипломатії міста Зао Кейджина, визначає стадії народної дипломатії(people-to-people)(1919-1980), ініціативної(1980-2001), дипломатії міста(2001- сьогодні). Для демократичного типу характерний рівень розвитку, який би відповідав дипломатії міста. За цим слідкуємо на прикладі існування великої кількості асоціацій та мереж міст не пов'язаних з державними інститутами. Урбаністична політика ЄС останнього покоління містить акцент на співпраці із мережами міст й багаторівневому управлінні. Зі свого боку пріоритети діяльності мереж міст та ЄС і ключові акценти часто співпадають(Див додаток Є). При автократичному типі існує обмежена кількість асоціацій чи мереж міст, діяльність яких є або не постійною, або ж перебуває під контролем держави. Крім того, дипломатію міста вони сприймають переважно лише як засіб для налагодження контактів між населенням, про це говорять інтерв'ю та звернення керівника CRAFFC та відповідальної за муніципальну дипломатію[100 30]. Стратегія КПК на найближчі 5 років розглядає міста лише як урбаністичні поселення, а не суб'єктів політики[94, 64].

Для країн із централізованим типом характерна значна відмінність між локальними центрами, при якій одні із них є надзвичайно густонаселеними містами із потужною економікою, в інших ресурсу для міжмуніципальної дипломатії обмаль. Разом з тим, міста зазвичай обмежені у виборі міжнародних партнерів або ж напрямках дипломатії, яку вони можуть проводити. Про гетерогенність читаємо у 5річній програмі КПК[94], також у Позиційному документі міст Близького Сходу чи Азійсько-Тихоокеанського регіону[89, 2 83,3]

Ліберальний тип дозволяє подібним містам долучатися до більш вузькоспеціалізованих мереж і стимулює їх міжнародну активність шляхом грантів і проектів. Це дозволяє середнім та малим містам підтримувати гідний

рівень життя і не розпорошувати свої ресурси, стаючи в нерівне змагання із глобальними містами. Вибір партнерів та сфер співпраці у них є набагато ширшим. Саме тому для європейських міст характерно шукати додаткові ресурси у бізнесу, міжнародних організацій філантропів чи мереж міст.

Розглянувши два найбільш відмінні шляхи співпраці міст та держав, відзначаємо, що обидва типи акцентують увагу на містах, як на суб'єктах дипломатії яких є можливість, а не викликом. Це підтверджують й заяви вищого керівництва аналізованих нами кейсів. Ще у 2014р. Ксі Дзінь Пін у своїй промові щодо 60-річчя CRAFTC наголосив на важливості дипломатії міста, та потребі використовувати такі обміни для просування меседжів Китаю, поширення китайської історії[103, 6]. Нещодавно Урсула фон дер Ляєн заявила «Що сила Європи ґрунтується на тому, що наші громадяни невпинно працюють над поліпшенням повсякденного життя і поліпшенням майбутнього наших дітей у містах, селищах, селах і районах. Вона зробила таку заяву, зосереджуючи увагу на значних перспективах міжмуніципальної співпраці між локальною владою ЄС та України[9].

Обидва способи, як показує практика, здатні приносити свої плоди. З одного боку, централізований тип дипломатії міст складно піддати всім необхідним характеристикам, з огляду на запропоноване визначення. Однак в умовах першого спалаху пандемії COVID-19, міжмуніципальні контакти були одним із успішних каналів китайської «медичної» дипломатії в Європі. Перевага авторитарного типу над демократичним полягає у відсутності суперечок між різними рівнями влади, більш стабільному надходженні фінансів і залучення переважно професійних службовців у її розробку. Проте, він обмежує ініціативність і громадянську активність влади міста. Уніфіковані типи контактів із зовнішньою аудиторією сповільнюють розвиток та пошук нових ідей та проєктів. Державний контроль звужує тематику та канали співпраці, адже окремі мережі міст можуть бути сприйняті як потенційно ворожі для панівної ідеології. Але ліберальний тип дозволяє проникати часто неконтрольованим коштам, що може загрожувати фінансовій безпеці локального центру та корупції в державі.

Українська дипломатія міста тривалий час розвивалася лише в рамках побратимських відносин між містами. Але її формування відбувається переважно за демократичним зразком, й реформа децентралізації тому підтвердження. Однак рівень активності, який би відрізнявся не тільки двосторонньою парадипломатією залишався досить низьким. Проте із початком російської агресії проти України, мери міст значно активізувалися. Потенціал муніципальної участі та міжнародного представництва визнається і Главою Держави, і очільником уряду. Мер Мелітополя – Іван Федоров став справжнім публічним дипломатом у складі українських делегацій у Ватикані та Брюсселі, як і багато інших очільників міст. Таким чином, дипломатія міст в Україні перед лицем загрози все більше набрала рис «ліберального» чи то паралельно гармонізованого типу. Все ж таки, беручи до уваги слова Урсули фон дер Ляєн, у процесі майбутньої відбудови держави варто враховувати переваги і недоліки різних шляхів співпраці, щоб піднесення, яке виникло на даному етапі, не зникло під впливом обмеженості ресурсу або високої конкуренції за грантові кошти.

ВИСНОВКИ

На сучасному етапі розвитку світу роль міста в міжнародних відносинах ще не до кінця визначено та окреслено, проте, зважаючи на їх вагомий вплив, як рушіїв прогресу та виразників зміни соціального порядку, все більше дослідники привертають увагу містам.

В результаті проведеного нами дослідження визначаємо, що вихід політичної діяльності міст за межі державних кордонів обумовлений низкою історичних, політичних та соціально-економічних факторів. Незважаючи на те, що за традиційними підходами держави вважаються основними суб'єктами на міжнародній арені, міста ще до консолідації держав-націй налагоджували між собою активні торгівельно-економічні зв'язки. А після становлення Вестфальської системи міжнародних відносин, стали центрами прийняття рішень й економічного та культурного розвитку, що змушувало громаду міста постійно вдаватися до пошуків збільшення власної самостійності. Світові війни та ослаблення ресурсів держав, спонукали міста до співпраці між собою, а також визнання вищим політичним керівництвом передових держав світу перспективності такої співпраці у поширенні культури миру та соціальної згуртованості. Врешті-решт глобалізація та інформаційна революція призводять до того, що переважна більшість населення тяжіє до міст. Це створює як величезні можливості, так і концентрує більшість глобальних проблем сучасності на відносно невеликій території. Формується потреба міської влади проявляти власну суб'єктність на міжнародній арені, чому також сприяє поширення демократичних цінностей після закінчення Холодної Війни.

Міста як особливі суб'єкти міжнародних відносин вирізняються своїм статусом специфічних, але таки урядових акторів. Для них питання приналежності до певної території відіграє ключову роль у власному самовизначенні, позиціонуванні та характері дипломатичної активності. Їхнє право бути більш самостійними підтверджує виборний характер влади та довіра мешканців міста. Без цих складових важко уявити існування міста як успішного дипломатичного актора у все більш «піаризованому» світі. Крім того,

відзначаємо, хоча для міст характерна власна ієрархія та конкуренція за ресурси і людський потенціал, все ж таки, питання гегемонії й агресивної боротьби за вплив відсутнє у міжмуніципальних контактах. А за своєю суттю вони стають можливими лише при готовності до співпраці, адже у дипломатичному арсеналі міст відсутні жорсткі методи.

На додаткову увагу серед різноманіття міських форм існування заслуговують глобальні міста. У них значно більше відображаються сучасні глобалізаційні тенденції, що несуть як позитивні дивіденди, так і конфліктні ризики. При цьому в процесі аналізу було виявлено, що базовими характерними ознаками, що відрізняють глобальне місто від глобалізованого, якими тепер вважаються більшість міст, стає його особливе положення як центру прийняття ключових політичних рішень, значна орієнтація на застосування креативних підходів та індустрій у своєму розвитку, а також роль «лідера думок» у процесі визначення ключових проблем порядку денного міст та їх вирішення за допомогою взаємодії на міжнародній арені.

Терміни, які були запропоновані вченими на початкових етапах розвитку «нової» міжнародної співпраці міст, з її розвитком вже не здатні охопити весь спектр участі міст у глобальному політичному житті. А тому потребують уточнення й виокремлення ключових ознак для коректної характеристики явища. Поняття «парадипломатія» та «муніципальне транскордонне співробітництво» привертають увагу лише до контактів міст, які не стосуються державних інституцій, або ж відбуваються між містами сусідніх країн. Ось чому, визначення «дипломатія міста» постає як найбільш широке, але водночас точне. Воно зосереджує увагу на ініціативі від міст, фокусується на політичних проблемах і містить в собі основну передумову суб'єктності міста – прагнення зменшувати напругу та ризики конфліктності в найбільш проблемних питаннях.

Механізми дипломатії міста також розширилися та трансформувалися, їх можна поділити на старі та нові. Однак, дослідження застосування різних механізмів показали, що попередньо визначений статус не впливає на їх популярність на сучасному етапі. Мережі міст продовжують набирати обертів,

діяльність яких у процесі адвокації сприяє встановленню відносин співпраці із міжнародними організаціями. Формалізоване побратимство поступається ситуативним проектам. А проведення міжнародних подій стає складовою ширшої політики формування та просування власного бренду.

Суб'єктність міста підтверджує готовність локальних центрів застосовувати дипломатію міст для вирішення глобальних викликів та досягнення цілей сталого розвитку. На тлі визнання ООН проблем міських поселень та готовності муніципальної влади брати участь у їх вирішенні формується самостійне сприйняття власної суб'єктності. Інтерес міст до різноманітного спектру питань розвитку людства зростає й розширюється з часом. Проте, за підсумками роботи універсальних мереж міст робимо висновок, що екологія є пріоритетним вектором, хоча в інших відбулися зміни на користь інновацій та економічної стійкості. Питання миру потребує більшої уваги та додаткового перегляду. Натомість цікавою тенденцією просування міст у світовій політиці та їх розвитку є концепція «розумного міста».

Взаємовідносини міст та держав на міжнародній арені набувають різноманітних форм вираження. Однак, узагальнюючи ознаки ключових шляхів співпраці поділяємо їх на два види. Основним критерієм для виокремлення яких став рівень самостійності міст як суб'єктів, а не інструментів політики держави. Завдяки цьому помічаємо залежність розвитку дипломатії міста від загального рівня розвитку держави, а також панівної моделі управління. Крім того, визначаючи переваги та недоліки кожного з підходів з'ясовуємо, що «ліберальний» тип взаємовідносин міст та держав має вищий потенціал конфліктності. З іншого боку, він є більш креативним, ніж «централізований» та краще відповідає визначенню суб'єктності міста як актора. Проте, українській владі та містам, дипломатія яких перебуває в процесі активного становлення, варто звертати увагу на обидва типи заради вироблення власної ефективної моделі відносин.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Ачкасов В. «Глобальные города» перед вызовами глобализации. Глобальные горизонты прав человека, культуры и идентичности. Том 9. №4. 2013. Ст. 99-108.
2. Бабій Інна. Культурна дипломатія європейських міст як складова м'якого впливу ЄС. Матеріали III Міжнар. н-п. конф. «Міжнародні відносини: історія, теорія, практика». Суми. 30 червня 2021.
3. Грибова К. Л. Города в XXI веке: Сравнительный анализ теоретических подходов Саксии Сасен и Парага Ханны. Журнал социологии и социальной антропологии. 2018. 25 с
4. Довбыш Е.Г. Роль глобальных городов в мировой политике. Человек. Сообщество. Управление • 2014 • №1. Ст.18-31
5. ЄСК – Європейські Столиці Культури (European Capital of Culture). European Commission. Policies. Culture and Creativity. URL: <https://ec.europa.eu/culture/policies/culture-in-cities-and-regions/european-capitals-of-culture> (Last accessed 22.10.2021)
6. Мальський М. З., Мацях М. М. Теорія міжнародних відносин: Підручник. 3-тє вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2007. 461 с.
7. Матвеева О.Ю. Глобальные города – города, меняющие социально-культурное пространство. Вестник науки Сибири. 2015. № 1. С. 93-97
8. Мер Черкас і карантин: що не так із допитом Анатолія Бондаренка та його заявами про коронавірус, вибори і міністра Авакова? *Радіо Свобода*. 2020. [Режим доступу]: <https://www.radiosvoboda.org/a/30592479.html> (Останнє звернення 30.04.2022).
9. Міста й регіони ЄС допоможуть відновити своїх побратимів в Україні – президентка Єврокомісії. *Дзеркало тижня. Економіка*. 2022. [Режим доступу]: <https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/mista-j-rehioni-jes-dopomozhut-vidnoviti-svojikh-pobratimiv-v-ukrajini-prezidentka-jevrokomisiji.html> (Востаннє доступно 04.30.2022).
10. Официальный веб-сайт города Казань. Управление международных и межмуниципальных связей. [Режим доступа] URL: <https://kzn.ru/meriya/upravlenie-mezhdunarodnykh-i-mezhmunitsipalnykh-svyazey/> (Дата обращения 20.01.2021).
11. Новая програма розвитку городов. Habitat III. Киото 17-20 октября 2016. A/RES/71/256* Новая Программа Развития Городов Русский 2017. 74ст. 4
12. Польське місто розриває проєкт з Тернополем через стадіон Шухевича. *Ukrinform*. 10.03.2021. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-regions/3205698-polske-misto-rozryvae-proekt-z-ternopolem-cerez-stadion-suhevica.html>
13. Резолюция Генеральной Ассамблеи ООН 68/239. Осуществление решений Конференции Организации Объединенных Наций по населенным пунктам (Хабитат II) и укрепление Программы Организации Объединенных Наций по населенным пунктам (ООН-Хабитат). 2014. 6ст.
14. 2021 EU Regional and Local Barometer. Committee of Regions. Brussels, October 2021. p.166.

15. A Bill To establish an Office of Subnational Diplomacy within Department of State, and other purposes. June 27,2019. URL: <https://www.congress.gov/bill/117th-congress/house-bill/4526/text?r=7&s=1> (Last accessed 30.04.2022).
16. Acuto M. City Diplomacy. The Sage Handbook of Diplomacy/717edit. by Constant M. Constantinou, Pauline Kerr and Paul Sharp. 2016. p. 510–521.
17. Acuto M. Leffel B. Understanding the global ecosystem of city networks. Urban Studies. p.1-17.
18. Acuto M., Kosovac A., Hartley K. City diplomacy: Another generation shift? URL: https://brill.com/view/journals/dipl/3/1/article-p137_137.xml (Last accessed 30.04.2022)
19. Acuto M., Rayner S. City networks: breaking gridlocks or forging(new) lock-ins? *International Affair*. 92:5. 2016. P.1148-1166.
20. Acuto M., Robin E. Global urban policy and the geopolitics of urban data. *Political Geography*. 66.2018. P. 78-87
21. Acuto, E.Rapoport, J.Setyezer. Cham: Springer Nature. 2020. 180p.
22. Adopted at the 5th Mayoral Forum on Human Mobility, Migration and Development December 8, 2018. 4p.
23. Adopted at the World Summit of Local and Regional Leaders 20 November 2010, Mexico City.
24. Areguá organizes its first International Dance Festival of Creative Cities.*Creative cities UNESCO. News*. URL: <https://en.unesco.org/creative-cities/events/aregua-organizes-its-first-international-dance-festival-creative-cities> (Last accessed 20.01.2021)
25. Beall J. Adam D. Cities, Prosperity and Influence: The role of city diplomacy in the 21 st century. British Council. 2017. 28p.
26. Bertolucci G. City diplomacy: the new role of cities in international relations. LUISS. Dep. Of Political Science – International Relations. 2018/2019. 120p.
27. Beukman E. Return of the City State? *Southern California International Review*. Vol 7. No 2. P. 89-109.
28. CEMR multi-annual Strategy 2020-2030. 2021.14p.
29. CEMR. COVID-19. From crisis management to resilience. Key Messages.*CCR/CEMR.2020*.
30. Chinese city diplomacy should integrate resources to serve the country`s overall interests. Interview Wang Yanqi with Li Xinyu. 5p.
31. Chefchaouen Declaration-Charter of the Intermediary Cities of the World. 7 July 2018.Chefchaouen-Morocco.8p.
32. Chole L. Hagstrom C. The city as an actor in International Relations: The case of cross-border city networks seen from Kristiansand Norway./ master thesis. Norwegian University of Life Science. 2019. 90p.
33. City Diplomacy: Current trends and future prospects./ed. by S.Amiri, E.Sevin. Cham: Palgrave Macmillian.2020. p. 375.
34. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Commission working programme 2022. Strasbourg 19.10.2021. 13p.

35. Concept note. World Cities Day. 2021. 4p.
36. Council of European Municipalities and Regions European Section of United Cities and Local Governments 7.04.2020 CEMR Analysis | The European Commission's Gender Equality Strategy 2020-2025 Opportunities and concerns for Local and Regional Governments
37. Council of European Municipalities and Regions. News.In-depth. URL: https://www.ccre.org/en/actualites/index_actu/page:2 (Last accessed 21.01.2022)
38. Culture as a goal in the post-2015 development agenda. 12p.
39. Curtis S. Cities and Global Governance: State Failure or a New Global Order? Millennium: Journal of International Studies.2016.p. 1-23.
40. Curtis S., Acuto M. The Foreign Policy of Cities. RUSI Journal: Comment. Vol. 163, No. 6, December 2018. P.1-10.
41. Declaration of the UCLG World Forum of Regions Smart Territories in the Urban Era Regional governments and territories can bring a new perspective to be part of the solution to global challenges. 2021. 3p.
42. Declaration on Cohesion Alliance for a strong EU cohesion policy beyond 2020.p.20
43. Digitalisation: an opportunity or an obstacle to building more accessible metropolises? *Metropolis. News.* 22.12.2021. URL: <https://www.metropolis.org/news/digitalisation-opportunity-or-obstacle-building-more-accessible-metropolises> (Last accessed 20.01.2022).
44. Eastern European mayors forge anti-populism pact. Deutsche Welle. URL: <https://www.dw.com/en/eastern-european-mayors-forge-anti-populism-pact/a-51700933> (Last accessed 15.10.2021)
45. EU recovery powered by cities. 2020. *Eurocities* P.3.
46. Eurocities official website. Stories. URL: <https://eurocities.eu/stories/> (Last accessed 21.01.2022)
47. Furmankiewicz M.«Town-twinning as a factor generating international flows of goods and people – the example of Poland», *Belgeo* [Online], 1-2 | 2005, Online since 27 October 2013, connection on 19 April 2019. URL: <https://journals.openedition.org/belgeo/12466> (Last accessed 23.02.2022).
48. GFMD. Mayoral Mechanism. URL: <https://www.mayorsmechanism.org/> (Last accessed 29.03.2022).
49. Global Power City Index 2008. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation.* October 2008. 70 p.
50. Global Power City Index 2009. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation.* October 2009. 44 p.
51. Global Power City Index 2010 Summary. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation.* October 2010. 24 p.
52. Global Power City Index 2011. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation.* October 2011. 20 p.
53. Global Power City Index 2013. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation.* October 2013. 24 p.

54. Global Power City Index 2014 Summary. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation*. October 2014. 24 p.
55. Global Power City Index 2015. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation*. October 2015. 24 p.
56. Global Power City Index 2016 Summary. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation*. October 2016. 24 p.
57. Global Power City Index 2017 Summary. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation*. October 2017. 24 p.
58. Global Power City Index 2018 Summary. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation*. October 2018. 32 p.
59. Global Power City Index 2019 Summary. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation*. 2019. 32 p.
60. Global Power City Index 2020 Summary. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation*. 2020. 32 p.
61. Global Power City Index 2021 Summary. *Institute for Urban Strategies. The Mori Memorial Foundation*. 2021. 32 p.
62. Global Taskforce of local and regional government. URL: <https://habitat3.org/engagement/global-taskforce-of-local-and-regional-governments/> (Last accessed 22.04.2022)
63. Global Taskforce recommendations on the zero draft of the New Urban Agenda Issued during the Local Authorities Hearings, New York, May 2016. 6p.
64. Gonzalez M. Exploring European urban policy: Towards an EU – national urban agenda? *Gestion y Analisis de Politicas Publicas*. 2015. P. 1-16.
65. Grincheva N. Museums as Actors of City Diplomacy: From “Hard” Assets to “Soft” Power. *City Diplomacy. Current trends and future prospects*./ed. by S.Amiri, E.Sevin. Cham: Palgrave Macmillian.2020. p. 111-131.
66. Joint letter Mayors Amsterdam, Barcelona, Paris and Milan to ask for no austerity as way out of Covid-19 crisis.*Global parliament of Mayors*. URL: <https://globalparliamentofmayors.org/joint-letter-mayors-amsterdam-barcelona-paris-and-milan-to-ask-for-no-austerity-as-way-out-of-covid-19-crisis/>
67. Joint Statement to the 2020 High-Level Political Forum on Sustainable Development of the organized constituency of Local and Regional Governments. 5p.
68. Kearney A. 2014 Global Cities Index and Emerging Cities Outlook. *Global Cities, Present and Future*. 2014. 16 p.
69. Kearney A. 2020 Global Cities Index and Emerging Cities Outlook. 2020. 12 p.
70. Kearney A. 2021. Global cities divergent prospects and new imperatives in global recovery. 2021. 36 p.
71. Kearney A. A Question of Talent: How Human Capital Will Determine the Next Global Leaders. 2019. 16 p.
72. Kearney A. Global 2015: The Race Accelerates. 2015. 10 p.
73. Kearney A. Global Cities 2017. *Leader in a World of Disruptive Innovation*. 2017. 14 p.
74. Kearney A. Global Cities. 2016. 16 p

75. Kearney A. Learning from the East – Insights from China's Urban Success. 2018. 16 p.
76. Key positioning of local and regional governments on local economic development. 13-16 October 2015, Turin. 16p.
77. Kihlgren Grandi L. City Diplomacy: Cities and the Global Politics of the Environment./ed.M. Acuto, E.Rapoport, J.Setyezer. Cham: Springer Nature. 2020. 180p.
78. Kosovac A., Hartley K., Acuto M., Gunning D., Conducting City Diplomacy: A survey of International Engagement in 47 Cities. The Chicago Council on Global Affairs. 2020. 28p.
79. Kosovac A. Pejic D. What's next? New forms of city diplomacy and emerging global urban governance. Monografias.CIDOB. №81.2021. p.87-95.
80. Kütahya Declaration of Intermediary Cities of the World Second UCLG World Forum on Intermediary Cities "Life Systems for a Resilient Future" Kütahya, 8 October 2021. 4p.
81. Leffel B. Principles of Modern City Diplomacy and the Expanding Role of Cities. Journal of international affairs. URL: <https://jia.sipa.columbia.edu/principles-modern-city-diplomacy-and-expanding-role-cities-foreign-policy> (Last accessed 17.04.2022)
82. Ljubljana agreement. Urban agenda for the EU-the next generation. Informal meeting of ministers responsible for Urban Matters. 2021.28p.
83. Manifesto UCLG ASPAC 2021-2025. Brief Version. Jakarta. 19p.
84. Marrakech Mayors Declaration. The 5th Mayoral Forum on human mobility, migration and development. December 8,2018. Motion carried by Ada Colau, mayor of Barcelona adopted by the World Council of UCLG. 4 December. Paris.4 december, Paris. 2p.
85. Mascarenas B. G. Sanctuary Cities: a Global Perspective. 2019. URL: https://www.cidob.org/en/articulos/anuario_internacional_cidob/2019/sanctuary_cities_a_global_perspective (Last accessed 30.04.2022)
86. Mayors for peace: About us. Official website. URL: <http://www.mayorsforpeace.org/english/aboutus/index.html> (Last accessed 18.01.2022).
87. Metropolis official website. News. URL: <https://www.metropolis.org/news> (Last accessed 21.01.2022).
88. Metropolis strategic action plan 2021-2023: Active listening to transform our metropolitan spaces. Barcelona. 2020.46p.
89. Middle East Position paper. UCLG Congress World summit of local and regional leaders. 2019. 12p.
90. Milano Internazionale. Comune di Milano. 2021. URL: <https://www.comune.milano.it/aree-tematiche/relazioni-internazionali/milano-internazionale> Last accessed (23.10.2021).
91. Motion carried by Anne Hidalgo, mayor of Paris adopted by the World Council of UCLG. Paris. 4 December. 2p.

92. Nijman J. Renaissance of the City as Global Actor The role of foreign policy and international law practices in the construction of cities as global actors. *Asser institute. Centre of International and European Law*. 2016. 35p.
93. Opinion of the Committee of the Regions on city diplomacy.(2009/C 120/01).Opinions. Committee of the Regions. 78th plenary session held on 12 and 13 February 2008. P.2
94. Outline of the People's Republic of China 14th Five-Year Plan for National Economic and Social Development and Long-Range Objectives for 2035. Tranl. Centr for security and emerging technology. Ed. B. Murphy. 2021. P.62-66. = 64.
95. Papisca A. International law and human rights as a legal basis for the international involvement of local government. City diplomacy: the role of local government in conflict prevention, peace-building, post-conflict reconstruction. Ed. A. Musch. The Hague.2008. p. 27-47.
96. Porto. Official website. News. URL: <https://www.porto.pt/en/search?searchQuery=International+cooperation> (Last accessed 20.01.2021)
97. Rabat Declaration. 4th UCLG Congress: Imagine society, build democracy. 2013.1-4 October. 4p.
98. Recommendations of the World Summit of Local and Regional Leaders Adopted in Mexico City 20 November 2010
99. Reimagining the role of cities & city diplomacy in the multilateral order: workshop summary. *Bergerrum Institute*. 18p. C.8
100. Remark by our Presient. ULR: https://www.cpaffc.org.cn/index/xiehui/xiehui_list/cate/11/lang/2.html (Last accessed 30.04.2022)
101. Report of the Secretary-General. Implementation of the outcome of the United Nations Conference on Human Settlements(Habitat II) and strengthening of the United Nations Human Settlements Programme(UN-Habitat). 64 Session. 2009. 19p.
102. Roadmap for localizing the SDGs: implementation and monitoring at subnational level. 2016. 44p.
103. Roderick Kefferpütz. Big fish in small ponds: China`s subnational diplomacy in Europe. *Mercator Institute for China Studies*. 2021. 17p.
104. Rodrigues T., Brancoli F., Amar P. Global Cites, Global (in) Securities: An Introduction. Contexto International. Vol. 39(3) Sep/Dec. 2017.
105. Salvador Opens City of Music Museum. UNSECO Creative cities network. URL: <https://en.unesco.org/creative-cities/events/salvador-opens-city-music-museum> (Last accessed 20.01.2021).
106. Sassen S. The Global City: Introduction a Concept. Brown Journal of World Affairs. Volume XI, Issue 2. 2005. P.1- 18
107. Scalia Ch. The role of city diplomacy in the fight against climate change. 2020/2021. 77p.
108. Smart city Index 2021. 113p.
109. Smart City Index. 220p.

110. Special Report Prepared for WCCF Global Conversation, November 2021. The Green World Cities of Tomorrow: Culture and Sustainability. Ed/P. Owens.2021. 17p.
111. Statement by the local and regional governments constituency in response to the Secretary-General's Report on the GCM. 16 February 2022.
112. Statement from United Cities and Local Governments (UCLG) to the UN Commission on the Status of Women 64 (CSW64) on Beijing+25. 6p.
113. Statement of Local and Regional Governments at PrepCom2 for Habitat III Delivered by Jacqueline Moustache-Belle and Kadir Topbaş on behalf of UCLG and the Global Taskforce 15 April 2015, Nairobi. 3p.
114. Statement of the Second World Assembly of local and regional governments to the Third UN Conference on Housing and Sustainable Urban Development – Habitat-III.2015. 2p.
115. Statutes of the Chinese People's Association for Friendship with Foreign Countries. 2012. URL: https://www.cpaffc.org.cn/index/xiehui/xiehui_list/cate/13/lang/2.html
116. Strategic priorities 2016-2022: Co-creating equality, peace and sustainability. UCLG.2016. 28p.
117. Surmacz B. City Diplomacy.*Barometr Regionaln*. Tom 16 nr.1 Maria Cuurie-Sclodowska University. P.7-18.
118. Swiney C. The Urbanization of International Law and International Relations: The Rising Soft Power of Cities in Global Governance. *Michigan journal of international law*. Volume 41. Issue 2. P. 227-278
119. The Bogotá Commitment and Action Agenda Bogotá, 15 october 2016. 12p.
120. The Izmir Declaration: Culture Shapes the Future of Humanity.Izmir, 10 september 2021. 7p.
121. The new Leipzig charter: transformative power of cities for the common good.13p.
122. The political priorities of the European Committee of the Regions 2020-2025. Bringing Europe closer to people. Brussel. 2020. 23p.
123. The Tangier Declaration Local and Regional Governments Have Joined the Conversation.2020. 1p,
124. UCLG official website. En. Media. News.URL: <https://www.uclg.org/en/media/news/urban20-summit-calls-g20-leaders-invest-green-just-and-local-recovery-fostering-social> (Last accessed 21.01.2022)
125. The World According to GaWC 2020. URL: <https://www.lboro.ac.uk/gawc/gawcworlds.html> (Last accessed 20.01.2022).
126. The World's Cities in 2018. Data Booklet. 34 p.
127. UBC Strategic Framework 2016–2021. P.7.
128. UNESCO Creative Cities Network. Official Website. URL: <https://en.unesco.org/creative-cities/home> (Last accessed 22.01.2022)
129. UNESCO creative cities programme for sustainable development. UNESCO. Paris. 2018. 198p.

130. UNESCO creative cities responses to COVID-19. UNESCO Creative Cities Network. UNESCO. Paris:2020. 87p.
131. United cities and local governments Final declaration of the congress of Jeju the “island of world peace” “Changing Cities are Driving our World” Jeju, 31 October 2007. 8p.
132. United cities and local governments Final declaration of the congress of Jeju the “island of world peace” “Changing Cities are Driving our World” Jeju, 31 October 2007.
133. United Nations Resolution 71/1. New York Declaration for Refugees and Migrant. General Assembly 3 October 2016.
134. Urban Agenda for the EU. Pact of Amsterdam.2016. 36p.
135. US mayors, governors vow to stick with Paris accord. CNN. 2017. URL: <https://edition.cnn.com/2017/06/01/us/trump-climate-deal-cities-states-defying/index.html>
136. Van der Pluijm R. Melicen. J. City diplomacy the expanding role of cities in international politics. 2007.Hague: Netherlands Institute of International Relations. Clingendael Diplomacy Paper No. 10 p 43
137. Visioning report UN75. The role of local and regional governments in the future global governance of the international system. 2020. 17p.
138. World Best Cities 2021. URL: <https://www.bestcities.org/rankings/worlds-best-cities/> (Last accessed 20.01.2021)
139. Yuan Wu D. City Diplomacy, Multilateral Networks and the Role of Southeast Asia. *Global Strategis*, Th.14.No 1. P. 17-29.
140. Yudhishtir R. I., Triandafyllidou A. Introduction to this Special Issues Cultural Diplomacy: What Role for Cities and Civil Society Actors? *International Journal of Politics, Culture and Society*. October 2020. 10 p.

ДОДАТКИ ДОДАТОК А

Механізми «дипломатії міста»¹

Механізм	Приблизна поява	Суть	Приклад
двосторонні угоди (побратимство)	1918 між містами Бругом (Швейцарія) та Ротвайлем (Німеччина)	Укладання угоди, на короткий або тривалий час(може бути безстрокова) щодо якоїсь конкретної чи багатьох сфер інтересу муніципалітетів. Супроводжуються офіційними церемоніями підписання угод за участі мерів міст.(можуть також укладатися Угоди про дружбу та співробітництво, які є менш формальними чи Меморандуми взаєморозуміння. Останнім часом посилилася економічна складова цих угод.	Стосунки побратимства між Краковом (Польща) та Нюрнбергом (Німеччина)
мережі міст	1913р. Міжнародний конгрес міст у місті Гент(прототип) 1951 Рада Європейських Муніципалітетів та Регіонів	Неурядові багатосторонні організації міст, які сприяють обміну знаннями та ресурсами з питань управління містом між керівниками міського самоврядування(Леффел, Акуто), щодо різних або специфічних сфер діяльності. Зазвичай мають свою виконавчу раду з обраних представників та постійний секретаріат, який базується у місті засновнику або при певній міжнародній організації. Найбільш глобальні можуть мати регіональні офіси. Можуть бути відкритими та закритими	WCCF (World Cities Cultural Forum) – форум світових культурних міст, Solidarity Cities(Солідарні міста)
брендинг території	Найвідоміший приклад бренд “I love New York” створений у 1977р. Мілтоном Глезером.	Створення особливого набору емоційних і раціональних уявлень про територію, що впливають на формування певного уявлення про неї.	Бренд Берліну „Wir sind Berline“ чи Парижу як «Міста Світла»
двосторонні та багатосторонні проекти	Кінець 90-х, початок 2000 набули ширшого поширення (Програма Інтеррег – 1990р.)	Коротко- або середньострокові ініціативи, які не вимагають спеціальних угод, але зазвичай створюються конкретні завдання та плани дій із встановленими термінами виконання.	Interreg, URBACT. Ініціатива C40 щодо екологічних автобусів
міжнародні події	1986 Перші сучасні Олімпійські ігри в Афінах.	Проведення на своїй території важливих подій всесвітнього масштабу будь-то у культурній, спортивній, економічній чи інших сферах. (Події можуть бути як характерними для певного місця), так і проводитися в різних місцях	Олімпійські ігри, Чемпіонат світу з футболу, всесвітні ярмарки.
адвокація	Перші спроби з'явилися під час Холодної війни	Передбачає пошук підтримки своєї політики містами, в той час коли вона певним чином відрізняється від державної(останнім часом стосується кліматичних змін, міграції, чи заклик до більш активної співпраці із муніципальною владою)	Рух міст, готових надавати притулок мігрантам та біженцям(Sanctuary cities).

¹ Kihlgren Grandi L. City Diplomacy: Cities and the Global Politics of the Environment./ed.M. Acuto, E.Rapoport, J.Setyezer. Cham: Springer Nature. 2020. 180p.(p.11-21). (Доповнено Бабій І.Р.)

ДОДАТОК Б

ВЛАСНЕ ПОЗИЦІОНУВАННЯ МІСТ У МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИНАХ

Таблиця фіксації якісного контент-аналізу ролі міст в міжнародних відносинах на основі програмних документів глобальної мережі міст UCLG, опублікованих на вебсайті організації в період від ____ р. з метою визначення, яким чином міста самі визначають власне місце на арені міжнародних відносин.

1, 2, 3... – частотність згадування відповідної одиниці аналізу в промові;

	Джерело	Значення міст у глобальному розвитку	Важливість співпраці міст	Необхідність багаторівневого управління	Недостатнє фінансування від державних урядів. Потреба його збільшення	Співпраця із міжнародними організаціями	Співпраця із ООН
1	United cities and local governments Final declaration of the congress of Jeju the “island of world peace” “Changing Cities are Driving our World” Jeju, 31 October 2007	1	1			1	2
2	Adopted at the World Summit of Local and Regional Leaders 20 November 2010, Mexico City.	1		3			
3	Recommendations of the World Summit of Local and Regional Leaders Adopted in Mexico City 20 November 2010		3	1	2		1
4	Key positioning of local and regional governments on local economic development. 13-16 October 2015, Turin	1	1		3		
5	Statement of the Second World Assembly of local and regional governments to the Third UN Conference on Housing and Sustainable Urban Development – Habitat-III.2015	3	2		1		1
6	Statement of Local and Regional Governments at PrepCom2 for Habitat III Delivered by Jacqueline Moustache-Belle and Kadir Topbaş on behalf of UCLG and the Global Taskforce 15 April 2015, Nairobi	2		1			2
7	New York statement delivered by representatives of Local and Regional Government networks gathered around the global taskforce. 27 september 2015	1		1	1		
8	Culture as a goal in the post-2015 development agenda	1					

9	Rabat Declaration	2	1	1			
10	Global Taskforce recommendations on the zero draft of the New Urban Agenda Issued during the Local Authorities Hearings, New York, May 2016	2		2			
11	The Bogotá Commitment and Action Agenda Bogotá, 15 october 2016	1	2	1	1		
12	Chefchaouen Declaration-Charter of the Intermediary Cities of the World. 7 July 2018.Chefchaouen-Morocco	1	1	1			
13	MARRAKECH MAYORS DECLARATION Adopted at the 5th Mayoral Forum on Human Mobility, Migration and Development December 8, 2018		3	1		2	
14	The Tangier Declaration Local and Regional Governments Have Joined the Conversation.2020	1		2			
15	Motion carried by Anne Hidalgo, mayor of Paris adopted by the World Council of UCLG. Paris. 4 December.	1	1		1		
16	Local and regional governments at the Climate Summit for Local Leaders and #COP 21 UCLG World Council. 4 d December, Paris.						
17	Motion carried by Ada Colau, mayor of Barcelona adopted by the World Council of UCLG. 4 December. Paris. 4 december, paris				1		
18	Statement from United Cities and Local Governments (UCLG) to the UN Commission on the Status of Women 64 (CSW64) on Beijing+25						1
19	Joint Statement to the 2020 High-Level Political Forum on Sustainable Development of the organized constituency of Local and Regional Governments	1		2			1
20	The Izmir Declaration: Culture Shapes the Future of Humanity Izmir, 10 september 2021	1				1	
21	Kütahya Declaration of Intermediary Cities of the World Second UCLG World Forum of Intermediary Cities “Life Systems for a Resilient Future” Kütahya, 8 October 2021			1	2	4	
22	Declaration of the UCLG World Forum of Regions Smart Territories in the Urban Era Regional governments and territories can bring a new perspective to be part of the solution to global challenges. 2021	2					
	Всего:	22	15	18	12	7	8

ДОДАТОК В

КОНТЕНТ АНАЛІЗ ФОРМ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІСТ

Таблиця фіксації кількісного контент-аналізу форм дипломатичної діяльності міст, на основі публікацій глобальних мереж міст UCLG, Metropolis, регіональних(європейських) CERM та Eurocities(враховано 2 типи матеріалів новинні публікації та «показові історії») та глобальної галузевої UNESCO Creative cities network з метою прямого та контекстуального підрахунку переважаючих форм дипломатичної діяльності міст: «побратимство», «співпраця у мережах міст», «участь у міжнародних проектах», «проведення міжнародних подій», «адвокація». Підрахунок категорій відбувався прямо та контекстуально до прикладу до такої форми як «адвокація» зараховувалися сполучення, що містили слова «заохочення», «просування», «активізація», «захист інтересів локальної влади»; а до категорії «міжнародні події» слова «форум», «подія», «конференція», «зустріч», «фестиваль» та ін.

1, 2, 3... – частотність згадування відповідної одиниці аналізу в промові;

Джерело	побратимство	Мережі міст	Брендінг	Проекти	Міжнародні події	Адвокація
UCLG(United Cities and Local Governments)						
UCLG official website. En. Media. News.URL: https://www.uclg.org/en/media/news/urban20-summit-calls-g20-leaders-invest-green-just-and-local-recovery-fostering-social (Laste accessed 21.01.2022) Публікації з 06.09.2021 по 29.12.2021.						
Всього:	3	5	0	0	3	6
The Council of European Municipalities and Regions (CERM)						
Council of European Municipalities and Regions. News.In-depth. URL: https://www.ccre.org/en/actualites/index_actu/page:2 (Laste accessed 21.01.2022). Публікації з 12.10.2021 по 05.01.2021						
Всього:	2	5	0	5	3	4
Metropolis						
Metropolis official website. News. URL: https://www.metropolis.org/news (Laste accessed 21.01.2022). з 15.07.2021 по 23.12.2021						
Всього:	1	15	3	4	9	0
Eurocities official website. Stories. URL: https://eurocities.eu/stories/ (Laste accessed 21.01.2022)						
Eurocities(Stories of success) 3 22.10.2021 по 13.01.2022						
Всього:	0	4	6	6	1	0
Eurocities(Latest news) 3 18.11.2021 по 30.12.2021						
Всього:	4	6	4	16	2	0
UNESCO Creative cites network (last accessed 21.01.2022)						
UNESCO Creative Cities Network. Official Website. URL: https://en.unesco.org/creative-cities/home (Last accessed 22.01.2022)						
Всього:	0	3	1	3	13	0
Загальна кількість:	10	38	14	34	31	10

ДОДАТОК Г

КОНТЕНТ АНАЛІЗ ФОРМ ДИПЛОМАТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІСТ

Таблиця фіксації кількісного контент-аналізу форм дипломатичної діяльності міст, на основі публікацій глобальних мереж міст UCLG, Metropolis, регіональних(європейських) CERM та Eurocities(враховано 2 типи матеріалів новинні публікації та «показові історії») та глобальної галузевої UNESCO Creative cities network з метою прямого та контекстуального підрахунку переважаючих напрямів м'якої сили міст. Підрахунок відбувався за наступними маркерами «культура/мистецтво»(в тому числі й різні його форми від «живопису» до «музики», «кулінарія», «спорт», «наука» «цифрова дипломатія(smart city)», «туризм», «екологія». До уваги було взято не лише прямі згадки подібних слів, але й текст, що стосувався проведення подій, пов'язаних з ними чи встановлення партнерства у цій сфері.

1, 2, 3... – частотність згадування відповідної одиниці аналізу в промові;

Джерело	Мистецтво	Кулінарія	Спорт	Наука	Цифрова дипломатія	Туризм	Екологія
UCLG(United Cities and Local Governments)							
UCLG official website. En. Media. News.URL: https://www.uclg.org/en/media/news/urban20-summit-calls-g20-leaders-invest-green-just-and-local-recovery-fostering-social (Last accessed 21.01.2022) Публікації з 06.09.2021 по 29.12.2021.							
Всього:	1	0	0	0	2	0	0
The Council of European Municipalities and Regions (CERM)							
Council of European Municipalities and Regions. News.In-depth. URL: https://www.ccre.org/en/actualites/index_actu/page:2 (Last accessed 21.01.2022). Публікації з 12.10.2021 по 05.01.2021							
Всього:	2			2	3	2	1
Metropolis							
Metropolis official website. News. URL: https://www.metropolis.org/news (Last accessed 21.01.2022). з 15.07.2021 по 23.12.2021							
Всього:	3	2			3		2
Eurocities official website. Stories. URL: https://eurocities.eu/stories/ (Last accessed 21.01.2022)							
Eurocities(Stories of success) 3 22.10.2021 по 13.01.2022							
Всього:	6	1	3	2	3		
Eurocities(Latest news) 3 18.11.2021 по 30.12.2021							
Всього:	1			1	4	1	4
UNESCO Creative cites network (last accessed 21.01.2022)							
UNESCO Creative Cities Network. Official Website. URL: https://en.unesco.org/creative-cities/home (Last accessed 22.01.2022)							
Всього:	10	4		3	1		1
Загальна кількість:	23	7	3	8	16	3	8

ДОДАТОК Д

ВИЗНАЧЕННЯ МІСТАМИ ПОЛІТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ ДЕРЖАВ ТА ІНСТИТУЦІЙ ЄС

Для визначення сприйняття містами політичної активності держав та інституцій ЄС, будуть застосовуватися категорії «зовнішньої політики», «внутрішньої політики», «політики ЄС», підраховуватимуться також їхні згадки, й для аналізу контексту буде застосовано категорії «ефективна +1», «неефективна -1», «нейтральна – 0.»

Джерело створене містами	Зовнішня політика	Внутрішня політика	Політика ЄС
Joint letter Mayors Amsterdam, Barcelona, Paris and Milan to ask for no austerity as way out of Covid-19 crisis. <i>Global parliament of Mayors</i> . URL: https://globalparliamentofmayors.org/joint-letter-mayors-amsterdam-barcelona-paris-and-milan-to-ask-for-no-austerity-as-way-out-of-covid-19-crisis/			+1
Declaration on Cohesion Alliance for a strong EU cohesion policy beyond 2020.p.20			-3
Mayors Event: Local Green Deals – A blueprint for Action. <i>Summary report</i> 22nd June 2021. URL: https://www.intelligentcitieschallenge.eu/sites/default/files/2021-07/ICC_Mayors%20Event_22062021_Summary%20report.pdf		1(0)	
The Izmir Declaration: Culture Shapes the Future of Humanity. <i>UCLG</i> .URL: https://www.uclg.org/sites/default/files/izmir2021_statement_en.pdf	1(0)	1(0)	
Council of European Municipalities and Regions European Section of United Cities and Local Governments 7.04.2020 CEMR Analysis The European Commission's Gender Equality Strategy 2020-2025 Opportunities and concerns for Local and Regional Governments	1(0)		-2
CEMR multi-annual Strategy.2021. 2020-2030. <i>CEMR</i> .p.15	1(0)	-1	-1
CEMR. COVID-19. From crisis management to resilience. Key Messages. <i>CCR/CEMR.2020. P.</i>		-1	+1
Briefing note on the involvement of cities in the preparation of National Recovery Plans and Operational Programmes 2021-2027. <i>Eurocities</i> 2021.p 9			
EU recovery powered by cities. 2020. <i>Eurocities</i> P.3.			+1
UBC Strategic Framework 2016–2021. P.7.		-1	-1
Ефективність:	3(0)	2(0)/-3	-7/+3

Додаток Е
Показники залучення локальної та регіональної влади до підготовки
Національних планів відновлення після пандемії²

² 2021 EU Regional and Local Barometer. Committee of Regions. Brussels, October 2021. p.166. (35)

ДОДАТОК Є

ПОРІВНЯННЯ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ МЕРЕЖ МІСТ ТА ДЕРЖАВНИХ СУБ'ЄКТІВ

Порівняння проводилося шляхом проведення якісного контент аналізу стратегічних документів міст та державних суб'єктів, окремі з яких стосуються урбаністичної політики. Підрахунок категорій відбувався з орієнтацією на сфери «миру», «екології», «міграції», «охорони здоров'я», «інновацій», «екології» (З увагою до розподілу сфер дипломатії міста К.Гранді). До уваги бралися смислово-текстуальні конструкції, які найбільше підходять під дані напрямки, як от «увагу необхідно приділити країнам і територіям, які знаходяться під іноземною окупацією» - до категорії «миру» чи «локальна влада просуває ідею децентралізації європейського бюджету» - до категорії «економіка»

1, 2, 3... – частотність згадування відповідної одиниці аналізу в промові

Джерело	Мир	Екологія	Міграція	Охорона здоров'я	Інновації	Економіка
1. Новая программа развития городов. Habitat III. Киото 17-20 октября 2016. A/RES/71/256* Новая Программа Развития Городов Русский 2017. 74см.	5	11	5	12	7	11
2. Roadmap for localizing the SDGs: implementation and monitoring at subnational level. 2016. 44p.	2	4	0	2	1	5
3. Visioning report UN75. The role of local and regional governments in the future global governance of the international system. 2020. 17p	8	13	2	9	7	10
4. Strategic priorities 2016-2022: Co-creating equality, peace and sustainability. UCLG.2016. 28p.	5	8	4	0	1	8
7. Metropolis strategic action plan 2021-2023: Active listening to transform our metropolitan spaces. Barcelona. 2020.46p.	1	11	2	9	7	10
Загальносвітові мережі міст	16	32	8	20	16	33
5. Manifesto UCLG ASPAC 2021-2025. Brief Version. Jakarta. 19p.	2	6	0	5	4	7
6. Middle East Position paper. UCLG Congress World summit of local and regional leaders. 2019. 12p.	10	12	12	0	0	8
Регіональні мережі міст (Азія)	12	18	12	5	4	15

8. <i>Outline of the People's Republic of China 14th Five-Year Plan for National Economic and Social Development and Long-Range Objectives for 2035. Tranl. Centr for security and emerging technology. Ed. B. Murphy. 2021. P.62-66.</i>	5	10	0	5	7	16
9. <i>Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Commission working programme 2022. Strasbourg 19.10.2021. 13p.</i>	7	13	3	12	10	8
10. CEMR multi-annual Strategy 2020-2030. 2021.14p.	5	16	4	9	12	9
11. Council of European Municipalities and Regions European Section of United Cities and Local Governments 7.04.2020 CEMR Analysis The European Commission's Gender Equality Strategy 2020-2025 Opportunities and concerns for Local and Regional Governments	4	11	5	12	7	11
12. EU recovery powered by cities. 2020. Eurocities P.3.	1	10	1	0	3	5
Регіональні мережі міст (Європа)	10	37	10	21	22	25
Всього міста	38	86	30	28	42	73
Всього державні суб'єкти	17	34	8	29	24	35

Декларація щодо унікальності текстів роботи та невикористання
матеріалів інших авторів без посилань

Бабій Інна Русланівна

Прізвище, ім'я, по батькові

Факультет історії та міжнародних відносин

Факультет

291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації
та регіональні студії

Шифр і назва спеціальності

Міжнародні відносини

Освітня програма

ДЕКЛАРАЦІЯ

Усвідомлюючи свою відповідальність за надання неправдивої інформації, стверджую, що подана кваліфікаційна (бакалаврська) робота на тему: «СУБ'ЄКТНІСТЬ МІСТА ЯК АКТОРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН (НА ПРИКЛАДІ ДИПЛОМАТІЇ МІСТА)» є написаною мною особисто.

Одночасно заявляю, що ця робота:

- не передавалась іншим особам і подається до захисту вперше;
- не порушує авторських та суміжних прав, закріплених статтями 21-25 Закону України «Про авторське право та суміжні права»;
- не отримувалась іншими особами, а також дані та інформація не отримувалися у недозволений спосіб.

Я усвідомлюю, що у разі порушення цього порядку моя кваліфікаційна (бакалаврська) робота буде відхилена без права її захисту, або під час захисту за неї буде поставлена оцінка «незадовільно».

02.05.2022